

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Αναστάσεως 2 & Τσιγάντε
 Ταχ. Κώδικας : 101 91 Αθήνα
 Πληροφορίες : Α. Δανελιάν
 Τηλέφωνο : 210 6508914
 Email : a.danelian@yme.gov.gr

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ

Αθήνα, 24-6-2021

Αρ.Πρωτ.: 166496

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΘΕΜΑ: Έγκριση 2^{ου} και 3^{ου} Πρακτικού της Ομάδας Εργασίας που συγκροτήθηκε με την με αριθμό πρωτ. 74177/22.03.2021 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ) για την υποβοήθηση των αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων, ως προς την παροχή οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε με τον ν. 4782/2021.

Έχοντας υπόψιν τις διατάξεις:

1. Του Ν.4412/2016 (Φ.Ε.Κ. 147 Α'/08-08-2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
2. Του Ν.4622/2019 (ΦΕΚ 133 Α'/07-08-2019) «Επιτελικό Κράτος, οργάνωση. Λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της Κεντρικής Δημόσιας Διοίκησης».
3. Του Π.Δ. 81/2019 (Φ.Ε.Κ. 119 Α'/8-7-2019) «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους – Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ υπουργείων».
4. Του Π.Δ. 83/2019 (Φ.Ε.Κ. 121 Α'/2019) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
5. Του Π.Δ. 84/2019 (Φ.Ε.Κ. 123 Α'/17-07-2019) «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών /Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».
6. Του Ν. 4013/2011 (ΦΕΚ 204 Α'/2011) «Σύσταση Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
7. Του Ν.3861/2010 (Φ.Ε.Κ. 112 Α'/13-07-2010) «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση Νόμων και Πράξεων των Κυβερνητικών, Διοικητικών και Αυτοδιοικητικών Οργάνων στο διαδικτυακό πρόγραμμα Διαύγεια», όπως τροποποιήθηκε με το Ν.4210/2013 και ισχύει.
8. Του Π.Δ.123/2017 (Φ.Ε.Κ. 151 Α'/12-10-2017) «Οργανισμός του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών».
9. Του Π.Δ. 63/2005 (Φ.Ε.Κ. 98 Α'/22-04-2005) «Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα», όπως ισχύει.
10. Του Π.Δ.70/2015 (Φ.Ε.Κ. 114 Α'/22-09-2015) «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού».
11. Του Π.Δ. 123/2016 (Φ.Ε.Κ. 208 Α'/04-11-2016) «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων» και ειδικότερα το άρθρο 4.
12. Της Κοινής Απόφασης Δ16α/04/773/29-11-1990 (Φ.Ε.Κ. 746Β'/30-11-90) του Υπουργού Προεδρίας και του

Αναπληρωτή Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Περί εξαιρέσεως Διοικητικών πράξεων ή εγγράφων από τον κανόνα των τριών υπογραφών».

13. Της υπ' αρ. οικ. 33496/60549/30-07-2019 Απόφασης (Φ.Ε.Κ. 506/ΥΟΔΔ) του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Διορισμός μετακλητού Γενικού Γραμματέα Υποδομών και Μεταφορών».
14. Το από 1.4.2021 1ο Πρακτικό της Ομάδας Εργασίας που συγκροτήθηκε με την με αριθμό πρωτ. 74177/22.03.2021 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ) με θέμα: «Σύσταση και Ορισμός μελών Ομάδας Εργασίας στην Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, για την μελέτη, συλλογή, επεξεργασία και υποβολή απόψεων σχετικά με την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α' 147) ως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), καθώς και την υποβοήθηση της Γενικής Γραμματείας Υποδομών και των υπαγόμενων σε αυτή υπηρεσιακών μονάδων και των εποπτευόμενων φορέων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών».

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

Εγκρίνουμε το από 26.4.2021, 2ο Πρακτικό και το από 27.5.2021 3ο Πρακτικό της Ομάδας Εργασίας που συγκροτήθηκε με την με αριθμό πρωτ. 74177/22.03.2021 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ) με θέμα: «Σύσταση και Ορισμός μελών Ομάδας Εργασίας στην Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, για την μελέτη, συλλογή, επεξεργασία και υποβολή απόψεων σχετικά με την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α' 147) ως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τον ν. 4782/2021 (Α' 36), καθώς και την υποβοήθηση της Γενικής Γραμματείας Υποδομών και των υπαγόμενων σε αυτή υπηρεσιακών μονάδων και των εποπτευόμενων φορέων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών».

Η παρούσα απόφασή μας να κοινοποιηθεί προς όλες τις υπηρεσιακές μονάδες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, τους εποπτευόμενους φορείς και την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ).

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΧ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Ιδιαίτ. Γραφείο Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών
2. Ιδιαίτ. Γραφείου Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών
3. Ιδιαίτ. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Υποδομών
4. Ιδιαίτ. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Μεταφορών
5. Υπηρεσιακή Γραμματεία Υπουργείου ΥΠΟ.ΜΕ.
6. Γενικές Διευθύνσεις, Διευθύνσεις, Αυτοτελή Τμήματα και Υπηρεσίες
7. ΕΑΑΔΗΣΥ

Εσωτ. Διανομή:

1. Χ.Α.

2^ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ

ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ ΠΡΩΤ. 74177/22.03.2021 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΤΟΝΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ν. 4412/2016, ΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 4782/2021.

Στην Αθήνα σήμερα 26.4.2021 ημέρα Δευτέρα, συνήλθε στην 2^η συνεδρίαση η Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε με την με αριθ. πρωτ. 74177/22.03.2021 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ), μετά από πρόσκληση του Συντονιστή της Χρήστου Μητκίδη.

Στην συνεδρίαση που διεξήχθη με ηλεκτρονικά μέσα (τηλεδιάσκεψη) παρέστησαν:

1. Χρήστος Μητκίδης του Γεωργίου, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους και Προϊστάμενο του Γραφείου Νομικού Συμβούλου της Γ.Γ.Υ., Συντονιστής της Ομάδας.
2. Αθανάσιος Τσιρωνάς του Βασιλείου, Επίκουρος Καθηγητής του Τομέα Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης του Τμήματος Νομικής της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, μέλος.
3. Γεώργιος Κροκίδας του Στεφάνου, Δικηγόρος Αθηνών, συνεργάτης του Γενικού Γραμματέα Υποδομών, του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, μέλος.
4. Χρήστος Στεφάνου του Αθανασίου, Δικηγόρος Αθηνών, μέλος.

Η Ομάδα, μετά από πρόταση του Συντονιστή της, επεξεργάστηκε τα κάτωθι υποβληθέντα ερωτήματα περί εφαρμογής διατάξεων του ν. 4782/2021 και κατέληξε στα κάτωθι ομόφωνα συμπεράσματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ:

ΘΕΜΑ 1^ο: Ερμηνεία της παρ. 5 του άρθρου 140 του ν. 4782/2021 ως προς τους διαγωνισμούς που θα προκηρυχθούν πριν την 1.9.2021 **(σελ. 2)**.

ΘΕΜΑ 2^ο : Συγκρότηση επιτροπής διαγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 108 του ν. 4782/2021. **(σελ. 3)**

ΘΕΜΑ 3ο: Εφαρμογή της απόφασης με αριθμό ΔΝΣ/61034/ΦΝ 466/4.12.2017 (Β 4841) του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, στην περίπτωση ορισμού μελών γνωμοδοτικών οργάνων για τον ορισμό ή την κλήρωση τεχνικών υπαλλήλων ως μελών αυτών **(σελ. 10)**.

ΘΕΜΑ 4ο: Έναρξη περιόδου απαγόρευσης ανάθεσης δεύτερης σύμβασης με την διαδικασία της απευθείας ανάθεσης στον ίδιο ανάδοχο, σύμφωνα με το άρθρο 50 του ν. 4782/2021 **(σελ. 16)**.

ΘΕΜΑ 5ο: Ερμηνεία ως προς το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 4.2 της Διακήρυξης (για έργα) ή των αναφερόμενων στο άρθρο 45 του ν. 4782/2021 σχετικά με τα έργα, τα οποία έχουν ήδη προκηρυχθεί και είναι σε εξέλιξη η διαγωνιστική διαδικασία **(σελ. 18)**.

ΘΕΜΑ 6^ο: Διακηρύξεις έργων έως το χρόνο δημοσιοποίησης των νέων εγκεκριμένων από την ΕΑΑΔΗΣΥ διακηρύξεων και έως την 1.6.2021 **(σελ. 19)**.

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο: Η παρ. 5 του άρθρου 140 του Ν. 4782/2021, κατά την οποία "Οι διατάξεις των άρθρων 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100 καταλαμβάνουν διαγωνισμούς, που **θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021**. Συμβάσεις που συνάφθηκαν ή θα συναφθούν μέχρι την άνω ημερομηνία, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο σύναψής τους", έχει την έννοια ότι οι διατάξεις των αναφερόμενων άρθρων του Ν 4782/2021 δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις που θα συναφθούν κατόπιν διαγωνισμών που θα προκηρυχθούν πριν την 01.09.2021;

Φορέας Υποβολής: Υπ. Υποδομών (Δ/νση Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων Δ11)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τα άρθρα που αναφέρονται στην **παρ. 5 του άρθρου 140** του Ν 4782/2021, αποτελούν μεγάλο μέρος των ρυθμίσεων του νόμου που αφορούν την εκτέλεση έργων, μελετών και συμβάσεων παροχής τεχνικών κ.λπ. υπηρεσιών. Κατά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου, τα άρθρα αυτά «καταλαμβάνουν» διαγωνισμούς, που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021, επομένως, οι αναθέτουσες αρχές είναι

υποχρεωμένες να περιλαμβάνουν τις ρυθμίσεις των άρθρων αυτών στο συμβατικό πλαίσιο εκτέλεσης της σύμβασης, δηλαδή στα συμβατικά τεύχη (ΕΣΥ) των προκηρύξεων που θα δημοσιευτούν μετά τις 1-9-2021.

Στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου γίνεται προσπάθεια να διευκρινισθεί το πρώτο, δημιουργώντας σύγχυση. Αναφέρεται συγκεκριμένα στο εν λόγω εδάφιο ότι συμβάσεις που έχουν συναφθεί ή θα συναφθούν μέχρι την ως άνω ημερομηνία διέπονται από τις προϊσχύσασες διατάξεις. Επομένως, κατά το εδάφιο αυτό, μια σύμβαση που συνάπτεται πριν την ημερομηνία αυτή διέπεται από τα ως άνω άρθρα, όπως είχαν πριν την αντικατάστασή τους (πράγμα που συνάγεται και από το πρώτο εδάφιο, μιας και η προκήρυξη του διαγωνισμού της σύμβασης αυτής δεν μπορεί φυσικά να έχει γίνει πριν τις 1-9-2021). Στην περίπτωση όμως που η προκήρυξη προηγείται αυτής της ημερομηνίας (και άρα κατά το πρώτο εδάφιο θα διέπεται από τα αντίστοιχα άρθρα πριν την τροποποίησή τους), αλλά η σύναψη της σύμβασης έπεται (και άρα δεν θα ρυθμίζεται από το δεύτερο εδάφιο, το οποίο αφορά μόνο συμβάσεις που θα έχουν συναφθεί μέχρι τις 1-9-2021) προκύπτει ζήτημα ερμηνευτικό, στο οποίο η προφανής απάντηση παρέχεται από το πρώτο εδάφιο της παραγράφου, ήτοι η σύμβαση αυτή δεν θα καταλαμβάνεται από τις νέες διατάξεις, διότι η προκήρυξή της έγινε πριν τις 1-9-2021, επομένως, θα διέπεται από τις παλιότερες διατάξεις του Ν 4412/2016, όπως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους. Με άλλα λόγια, το γεγονός ότι η σχετική σύμβαση δεν θα συναφθεί μέχρι τις 1-9-2021, δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν θα διέπεται από το προϊσχύσαν πλέγμα των ως άνω ρητώς αναφερομένων στο εδάφιο 1 άρθρων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Από το συνδυασμό των διατάξεων της παρ. 5 προκύπτει ότι συμβάσεις που δεν θα προκηρυχθούν μέχρι τις 1-9-2021, θα διέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 136, 138, 141, 144 κ.ο.κ. του Ν 4412/2016 (πρόκειται για τα άρθρα που αντικαταστάθηκαν-τροποποιήθηκαν με τα άρθρα 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100, του Ν 4782/2021), ως είχαν μέχρι την αντικατάστασή τους.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2º: Σχετικά με το άρθρο 108 του ν. 4782/2021 - και επειδή η Δ/ση Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων (Δ11) έχει την αρμοδιότητα και την ευθύνη

τήρησης και λειτουργίας του πληροφοριακού συστήματος Μη.Μ.Ε.Δ. – προκύπτουν τα ακόλουθα ερωτήματα:

Η δεξαμενή υπαλλήλων για τις κληρώσεις των μελών των επιτροπών (διαγωνισμού κ.λ.π.) προκύπτει από την Υ.Α. υπ' αριθ. ΔΝΣ/61034/ΦΝ 466 "Κατάρτιση, τήρηση και λειτουργία του Μητρώου μελών επιτροπών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.) της παρ. 8.(η) του άρθρου 221 του ν. 4412/2016" (ΦΕΚ 4841 Β'/2017).

Μετά την εφαρμογή του νέου άρθρου 221 του Ν 4412/2016, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του από το Ν 4782/2021, και κατά τη συγκρότηση Επιτροπής Διαγωνισμού η οποία αποτελείται λ.χ. από 3 τεχνικούς υπαλλήλους ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, προκύπτουν απορίες για τις εξής περιπτώσεις:

Α. Αν η αναθέτουσα αρχή δεν διαθέτει στο προσωπικό της υπαλλήλους για πλήρη στελέχωση της Επιτροπής, αλλά μπορεί να καλύψει μόνο κάποιες από τις ανάγκες της, π.χ. ένα (1) τακτικό μέλος και τον αντίστοιχο αναπληρωτή του, ή δύο (2) τακτικά μέλη με τους αναπληρωτές τους, μπορεί τα ελλείποντα πρόσωπα να τα αναζητήσει από το Δημόσιο, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 ν. 4270/2014, ή μπορεί και να προκύψουν και από κλήρωση στο Μη.Μ.Ε.Δ.; Σχετικά τίθεται επίσης το ζήτημα μήπως οι διατάξεις του άρθρου 221 έχουν την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να καλύπτει το σύνολο των τακτικών και αναπληρωτών για τη συγκρότηση Επιτροπής Διαγωνισμού από το προσωπικό της και σε περίπτωση που δεν μπορεί να διαθέσει το σύνολο των μελών, μήπως οφείλει να συγκροτήσει επιτροπή διαγωνισμού αποκλειστικά με μέλη μόνο από το Δημόσιο (κατά το άρθρο 14 ν. 4270/2014) ή με μέλη μόνο μετά από κλήρωση στο Μη.Μ.Ε.Δ.;

Β. Ποια είναι η έννοια του άρθρου 108 του Ν. 4782/21, από το οποίο προκύπτει ότι δεν διεξάγεται κλήρωση μέσω Μη.Μ.Ε.Δ., όταν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής-ποιότητας;

Φορέας Υποβολής: Υπ. Υποδομών (Δ/νση Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων Δ11)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στις κρίσιμες για τα τεθέντα ζητήματα διατάξεις του άρθρου 221 του Ν 4412/2016, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του από το άρθρο 108 του Ν 4782/2021, ορίζονται τα εξής:

«8. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά μόνο βάσει τιμής ή βάσει πλήρως αντικειμενικοποιημένων κριτηρίων, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ, με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες, που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών, οι οποίοι ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή που διενεργεί τον διαγωνισμό.

Κατ' εξαίρεση, αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, τούτη δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών από το Δημόσιο, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. η' της παρούσας, είτε να προσφύγει στην διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.).

Ειδικά σε περιπτώσεις διαγωνισμών προϋπολογισμού χαμηλότερου του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, στις οποίες κριτήριο ανάθεσης αποτελεί η πλέον συμφέρουσα προσφορά από οικονομική άποψη μόνο βάσει τιμής, η επιτροπή διαγωνισμού δύναται να αποτελείται από υπαλλήλους της αναθέτουσας αρχής, ένας εκ των οποίων είναι υποχρεωτικά τεχνικός εγγεγραμμένος στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.).

β) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής ποιότητας, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από:

αα) Τέσσερις (4) τεχνικούς υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή ή στο Δημόσιο, ως ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ' της παρούσας, με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών.

ββ) Έναν (1) εκπρόσωπο των Ο.Τ.Α.,... .

γγ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (ΤΕΕ),... .

δδ) Έναν (1) εκπρόσωπο των εργοληπτικών οργανώσεων,... .

γ) Η επιτροπή διαγωνισμού της περ. β' συγκροτείται από την αναθέτουσα αρχή του φορέα κατασκευής του έργου...

ζ) Συστήνεται και τηρείται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών, Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων, Μελετών, Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.). Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται τεχνικοί υπάλληλοι όλων των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων των ανεξάρτητων αρχών και της Βουλής των Ελλήνων.

9. Ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, πέραν των παρ. 1 έως 6, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών του παρόντος Βιβλίου η αναθέτουσα αρχή συγκροτεί, με απόφασή της, επιτροπή διαγωνισμού, που αποτελείται από τρία (3) μέλη. Δύο (2) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ-ΤΕ της αναθέτουσας αρχής, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8, που έχουν εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης και ένας εξ αυτών ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

β) Όταν η ανάθεση της σύμβασης γίνεται με κριτήριο μόνο τη χαμηλότερη τιμή, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 86, ορίζονται ως μέλη της επιτροπής υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, και μόνο κατ' εξαίρεση, αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, αυτή δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8 που απασχολούνται στο Δημόσιο, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 είτε να προσφύγει στη διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μη.Μ.Ε.Δ..

γ) Κατ' εξαίρεση, η επιτροπή διαγωνισμού μπορεί να συγκροτείται από πέντε (5) μέλη, αν κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής η προς ανάθεση σύμβαση είναι πολύπλοκη και απαιτεί εξειδικευμένη εμπειρία. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, τέσσερα (4) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8 και με εμπειρία και προσόντα σχετικά

με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης, εκ των οποίων ένας ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

δ) Ένα (1) από τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού με τον αναπληρωτή του υποδεικνύεται σε κάθε περίπτωση από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος,...

ε) Σε περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων με ιδιαίτερα σύνθετο, πολύπλοκο και εξειδικευμένο αντικείμενο, μπορεί με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών να καθορίζονται πρόσθετα προσόντα, που πρέπει να πληρούν τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού, κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στις περ. α' και β'.

10. Εφόσον διενεργείται κλήρωση, σύμφωνα με τις παρ. 1 έως 9, προηγείται η δημοσιοποίηση των στοιχείων της σύμβασης, στην ιστοσελίδα του κυρίου του έργου και της αναθέτουσας αρχής. Η κλήρωση διενεργείται υποχρεωτικά με βάση το ηλεκτρονικό σύστημα κληρώσεων της παρ. 6 του άρθρου 118, μεταξύ των τεχνικών υπαλλήλων του μητρώου της περ. ζ' της παρ. 8 σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας με βάση την έδρα της αναθέτουσας αρχής, οι οποίοι διαθέτουν τα αντίστοιχα προσόντα των προηγούμενων παραγράφων κατά περίπτωση. Άρνηση εκτέλεσης των καθηκόντων συνιστά πειθαρχικό αδίκημα του υπαλλήλου και διώκεται κατά τις οικείες διατάξεις. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 26 του ν. 4024/2011 (Α' 226).»

Από τις πιο πάνω διατάξεις προκύπτουν τα εξής:

Α) Για τις συμβάσεις έργων με κριτήριο ανάθεσης τη **χαμηλότερη τιμή ή πλήρως αντικειμενικοποιημένα κριτήρια**: Τα μέλη της Επιτροπής διαγωνισμού είναι τρεις (3) τακτικοί και τρεις (3) αναπληρωματικοί, οι οποίοι υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή, και είναι γραμμένοι στο Μη.Μ.Ε.Δ. (μητρώο της περ. ζ), επιπλέον δε, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να ορίζει μέλη τα οποία έχουν εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών. Στην περίπτωση αυτή προφανώς δεν γίνεται κλήρωση και η αναθέτουσα αρχή ορίζει τα πρόσωπα που - κατά τη γνώμη της - μπορούν να ανταπεξέλθουν καλύτερα στη διαδικασία ανάθεσης.

Εφόσον το προσωπικό της **δεν επαρκεί**, η αναθέτουσα αρχή μπορεί είτε α) να ζητήσει από υπηρεσίες του Δημοσίου (όπως αναφέρονται στο άρθρο 14 του Ν 4270/2014)¹ να

¹ Ν 4270/2014 άρθρο 14 παρ. 1 :

«στ. Κεντρική Διοίκηση ή **Δημόσιο** ή Κράτος: περιλαμβάνει την Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, καθώς και τις Ανεξάρτητες Αρχές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα.

υποδείξουν τα ελλείποντα μέλη, που πρέπει να είναι εγγεγραμμένα στο ΜΗΜΕΔ, είτε β) να προσφύγει στην διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μη.Μ.Ε.Δ., σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας.

Ειδικότερα σε μικρά έργα, με προϋπολογισμό **κατώτερο του 1.000.000** ευρώ, που ο διαγωνισμός διεξάγεται με κριτήριο ανάθεσης την **χαμηλότερη τιμή**, ως μέλη της επιτροπής ορίζονται υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, εκ των οποίων ένας μόνο (όπως και ο αναπληρωτής του) είναι υποχρεωτικά τεχνικός υπάλληλος (ΑΕΙ ή ΤΕΙ) εγγεγραμμένος στο Μη.Μ.Ε.Δ., ενώ οι άλλοι μπορεί να ανήκουν και σε άλλες κατηγορίες προσωπικού (διοικητικού, οικονομικού κ.λ.π.).

Β. Σε έργα στα οποία κριτήριο ανάθεσης ορίζεται η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά **βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής ποιότητας**, η επιτροπή διαγωνισμού είναι **επταμελής** και αποτελείται από τέσσερις τεχνικούς υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν είτε στην **αναθέτουσα αρχή είτε στο Δημόσιο**, όπως ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 (δηλαδή κυρίως υπηρεσίες κεντρικές ή περιφερειακές των υπουργείων), εγγεγραμμένους στο Μη.Μ.Ε.Δ., που έχουν εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών (κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής). Τα υπόλοιπα τρία μέλη είναι (1) εκπρόσωπος των Ο.Τ.Α., ένας (1) εκπρόσωπος του ΤΕΕ, και ένας εκπρόσωπος των εργοληπτικών οργανώσεων.

Επομένως στην περίπτωση αυτή **δεν προβλέπεται η προσφυγή της αναθέτουσας αρχής στη διαδικασία της κλήρωσης**, αν η ίδια δεν διαθέτει τους υπαλλήλους που απαιτούνται (4+4) για τη στελέχωσή της και η μόνη δυνατότητα είναι να ζητηθεί συμπλήρωση του αριθμού με υπόδειξη από το Δημόσιο. Και αν μεν το Δημόσιο έχει τεχνική υπηρεσία στον τόπο της αναθέτουσας αρχής, μπορεί να λειτουργήσει η διάταξη του νόμου, αν όμως δεν έχει τέτοια τεχνική υπηρεσία τότε προκύπτει ζήτημα, στο οποίο δεν δίνει λύση η υφιστάμενη διάταξη. Για το λόγο αυτό προτείνεται η συμπλήρωση της σχετικής διάταξης με την προσθήκη και της δυνατότητας κλήρωσης, όσον αφορά τα ελλείποντα μέλη.

Για λόγους στατιστικής ταξινόμησης, η Βουλή των Ελλήνων περιλαμβάνεται και αυτή στην Κεντρική Διοίκηση, σύμφωνα με τον Κανονισμό της, ως προς τον προϋπολογισμό εξόδων και τον ισολογισμό-απολογισμό αυτής.»

Γ. Όσον αφορά τις συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών:

Η επιτροπή διαγωνισμού είναι κατά κανόνα **3μελής**. Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής – ποιότητας, δύο εκ των μελών της επιτροπής, με τους αναπληρωτές τους, είναι τεχνικοί υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ-ΤΕ της αναθέτουσας αρχής, εγγεγραμμένοι στο Μη.ΜΕΔ, που έχουν εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης (ένας εξ αυτών ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του).

Όταν η ανάθεση της σύμβασης γίνεται με κριτήριο τη **χαμηλότερη τιμή και μόνο**, ορίζονται ως μέλη της επιτροπής υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ (επομένως χωρίς να απαιτείται να είναι τεχνικοί), και αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, μπορεί να ζητήσει την υπόδειξη ορισμού μελών εγγεγραμμένων στο Μη.Μ.Ε.Δ. από υπηρεσίες του Δημοσίου (όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014) είτε να προσφύγει στη διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μη.Μ.Ε.Δ. Το τρίτο μέλος της επιτροπής, με τον αναπληρωτή του ορίζεται από το **ΤΕΕ**.

Κατ' εξαίρεση, αν κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής η προς ανάθεση σύμβαση είναι πολύπλοκη και απαιτεί εξειδικευμένη εμπειρία, μπορεί να συγκροτείται από την αναθέτουσα αρχή πενταμελής επιτροπή, με τέσσερα (4) μέλη –τεχνικούς υπαλλήλους της, με τους αναπληρωτές τους, που πρέπει να είναι γραμμένοι στο ΜηΜΕΔ και να έχουν εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης, εκ δε εξ αυτών ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του. Και στην περίπτωση αυτή το πέμπτο μέλος ορίζεται από το ΤΕΕ, ενώ αν δεν ανταποκριθεί στην πρόσκληση το ΤΕΕ μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών, επιλέγεται υπάλληλος της αναθέτουσας αρχής ή υπάλληλος που υπηρετεί στο Δημόσιο, εγγεγραμμένος στο Μη.Μ.Ε.Δ..

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: Από τα παραπάνω προκύπτουν συνοπτικά οι παρακάτω απαντήσεις στα ερωτήματα:

α) Εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν διαθέτει στο προσωπικό της υπαλλήλους για πλήρη στελέχωση της Επιτροπής, αλλά μπορεί να καλύψει μόνο κάποιες από τις

ανάγκες της (έχει λ.χ. μόνο τέσσερις κατάλληλους υπαλλήλους) μπορεί να ορίσει τους τρεις (3) ως τακτικούς και τον ένα αναπληρωματικό, και να ζητήσει τον ορισμό δύο (2) αναπληρωματικών από το Δημόσιο ή από άλλους φορείς με κλήρωση. Δεν υφίσταται υποχρέωση εκ του νόμου να προέρχονται από την ίδια υπηρεσία ή την ίδια διαδικασία (υπόδειξη από δημόσιο ή κλήρωση) το τακτικό μέλος και το αναπληρωματικό του, επομένως προτείνεται στις αναθέτουσες αρχές να διαμορφώνουν λίστα με τα αναπληρωματικά μέλη (1^ο, 2^ο, 3^ο), ώστε σε περίπτωση απουσίας οποιουδήποτε τακτικού μέλους να καλείται ο πρώτος αναπληρωματικός (ο οποίος μπορεί να είναι υπάλληλος της υπηρεσίας κατά το ανωτέρω παράδειγμα), σε περίπτωση απουσίας δύο τακτικών μελών, να καλείται και ο δεύτερος αναπληρωματικός, χωρίς να απαιτείται κατ' αντιστοιχίαν αναπλήρωση².

Βάσει των ανωτέρω και ως εκ περισσού διευκρινίζεται ότι προφανώς ο νόμος δεν έχει την έννοια ότι αν η Α.Α. δεν έχει τον απαραίτητο αριθμό υπαλλήλων για να ορίσει όλα τα μέλη της επιτροπής, οφείλει να ζητήσει να υποδειχθεί το σύνολο των μελών από άλλους φορείς.

β) Όταν κριτήριο ανάθεσης σύμβασης έργου είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής-ποιότητας, προκύπτει στο νόμο ρυθμιστικό κενό, διότι τα ελλείποντα μέλη για τη στελέχωση επιτροπών διαγωνισμού μπορεί να ζητηθούν μόνο από υπηρεσίες του Δημοσίου και όχι από άλλους φορείς (με κλήρωση), όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις των τριμελών επιτροπών διαγωνισμού.

Σε μια τέτοια περίπτωση θα μπορούσε πράγματι να εμφανισθεί δυσλειτουργία του συστήματος και αδυναμία ορισμού επιτροπών διαγωνισμού σε περιφερειακές ενότητες της χώρας στις οποίες δεν εδρεύουν περιφερειακές υπηρεσίες του Δημοσίου με τεχνικούς υπαλλήλους εγγεγραμμένους στο Μη.Μ.Ε.Δ.. Αυτό το κενό πρέπει να συμπληρωθεί με τροποποίηση της σχετικής διάταξης.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3^ο:

² Βλέπ. άρθρο 14 παρ. 3 του Ν 2690/1999: «3. Τα αναπληρωματικά μέλη καλούνται προς αναπλήρωση απόντων ή κωλυόμενων μελών της ίδιας κατηγορίας, εκτός αν ο ορισμός τους δεν έχει γίνει κατά τέτοια αντιστοιχία.»

Οι αναθέτουσες αρχές που συγκροτούν με απόφασή τους γνωμοδοτικά όργανα από μέλη τους που είναι εγγεγραμμένα στο Μη.Μ.Ε.Δ. (χωρίς να απαιτείται κλήρωση), πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια επιλογής μελών του άρθρου 4 της ΥΑ ΔΝΣ/61034/ΦΝ 466/2017 (4841 Β') περί Μη.Μ.Ε.Δ., και τις σχετικές βαθμίδες προσόντων στελεχών, όπως αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ της εν λόγω ΥΑ, κατ' αντιστοιχία με τη διαδικασία που λαμβάνει χώρα όταν γίνεται κλήρωση;

Φορέας Υποβολής: Υπ. Υποδομών (Δ/νση Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων Δ11)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Στις παρ. 8, 9 και 10 αντίστοιχα του άρθρου 221 ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε με το άρθρο 108 ν. 4782/2021 και του οποίου οι διατάξεις των εν λόγω παραγράφων ισχύουν από 9.3.2021 κατ' άρθρο 142 παρ. 1 εδ. γ και 2, προβλέπεται ότι: «...8. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν και τα ακόλουθα: α) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά μόνο βάσει τιμής ή βάσει πλήρως αντικειμενικοποιημένων κριτηρίων, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή, **εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ', με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες, που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών, οι οποίοι ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή που διενεργεί τον διαγωνισμό. Κατ' εξαίρεση, αν δεν επαρκούν οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, τούτη δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών από το Δημόσιο, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 (Α` 143), εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. η` της παρούσας είτε να προσφύγει στην διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.).** Στις εργασίες της επιτροπής μπορεί να παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εκπρόσωπος των εργοληπτών, που υποδεικνύεται μαζί με τον αναπληρωτή του, από τις πανελλήνιες εργοληπτικές οργανώσεις. Ειδικά σε περιπτώσεις διαγωνισμών προϋπολογισμού χαμηλότερου του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, στις οποίες κριτήριο ανάθεσης αποτελεί η πλέον συμφέρουσα προσφορά από οικονομική άποψη μόνο βάσει τιμής, η επιτροπή διαγωνισμού δύναται να αποτελείται από υπαλλήλους της αναθέτουσας αρχής, **ένας εκ των οποίων είναι υποχρεωτικά τεχνικός**

εγγεγραμμένος στο Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων (Μη.Μ.Ε.Δ.). β) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής - ποιότητας, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από:

αα) Τέσσερις (4) τεχνικούς υπαλλήλους κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, που υπηρετούν στην αναθέτουσα αρχή ή στο Δημόσιο, ως ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, **εγγεγραμμένους στο μητρώο της περ. ζ` της παρούσας**, με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών.

ββ) Έναν (1) εκπρόσωπο των Ο.Τ.Α., που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, από την περιφερειακή ένωση δήμων της έδρας της περιφέρειας όπου εκτελείται το έργο.

γγ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (ΤΕΕ), που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, κατόπιν κλήρωσης, από τα αρμόδια όργανα του ΤΕΕ.

δδ) Έναν (1) εκπρόσωπο των εργοληπτικών οργανώσεων, που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, κατόπιν κλήρωσης, από τις πανελλήνιες εργοληπτικές οργανώσεις, όταν πρόκειται για έργα των οποίων ο προϋπολογισμός εκτός Φ.Π.Α. και αναθεώρησης ισούται ή υπερβαίνει το όριο εφαρμογής της Οδηγίας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 5.

Η αναθέτουσα αρχή ορίζει τα υποδειχθέντα μέλη, αφού λάβει υπόψη της αιτήματα εξαίρεσης, λόγω κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων στον συγκεκριμένο διαγωνισμό. Στην περίπτωση αυτή υποδεικνύονται αντικαταστάτες των εξαιρεθέντων μελών, σύμφωνα με την ανωτέρω διαδικασία

γ) Η επιτροπή διαγωνισμού της περ. β` συγκροτείται από την αναθέτουσα αρχή του φορέα κατασκευής του έργου. Η μη υπόδειξη των μελών των περ. ββ`, γγ` και δδ` δεν κωλύει τη συγκρότηση της επιτροπής. Σε αυτήν την περίπτωση η απαρτία υπολογίζεται βάσει του αριθμού των μελών που ορίστηκαν και υποδείχθηκαν.

δ) Για τον ορισμό των μελών της επιτροπής διαγωνισμού, η αρμόδια για τη διεξαγωγή του υπηρεσία ζητά εγκαίρως την υπόδειξη των μελών και των εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων (ΤΕΕ ή άλλου Επιμελητηρίου, Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και των εργοληπτικών οργανώσεων), κατά την περ. ε`. Οι φορείς στους οποίους

υπηρετούν οι υπάλληλοι και οι λοιποί εκπρόσωποι παρέχουν τις αναγκαίες διευκολύνσεις για την άσκηση των καθηκόντων τους.

ε) Για τον ορισμό του εκπροσώπου τους, τα επιμελητήρια, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων και οι εργοληπτικές οργανώσεις, διενεργούν, με ευθύνη των διοικήσεών τους, δημόσια κλήρωση κατά τις κείμενες διατάξεις, ύστερα από έγκαιρη δημοσιοποίηση της ημέρας και ώρας διενέργειάς της, από σχετικούς καταλόγους (μητρώα) προσώπων, που καταρτίζονται και τηρούνται με ευθύνη των παραπάνω φορέων.

στ) Στις επιτροπές δύναται να συμμετέχει, κατόπιν αιτήματος του φορέα χρήσης και άνευ δικαιώματος ψήφου, εκπρόσωπός, που υποδεικνύεται από αυτόν και ορίζεται από την αναθέτουσα αρχή.

ζ) Συστήνεται και τηρείται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών, Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων, Μελετών, Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.). Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται τεχνικοί υπάλληλοι όλων των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων των ανεξάρτητων αρχών και της Βουλής των Ελλήνων. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την εγγραφή στο Μητρώο, η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης του Μητρώου, τα καθήκοντα των εγγεγραμμένων, οι όροι απαλλαγής από την υποχρέωση εγγραφής, τα πειθαρχικά αδικήματά τους και κάθε άλλο σχετικά με τα παραπάνω αναγκαίο θέμα.

9. Ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, πέραν των παρ. 1 έως 6, ισχύουν και τα ακόλουθα:

α) Για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών του παρόντος Βιβλίου η αναθέτουσα αρχή συγκροτεί, με απόφασή της, επιτροπή διαγωνισμού, που αποτελείται από τρία (3) μέλη. **Δύο (2) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ-ΤΕ της αναθέτουσας αρχής, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ` της παρ. 8,** που έχουν εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης και ένας εξ αυτών ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

β) Όταν η ανάθεση της σύμβασης γίνεται με κριτήριο μόνο τη χαμηλότερη τιμή, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 86, ορίζονται ως μέλη της επιτροπής υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, και μόνο κατ` εξαίρεση, αν δεν επαρκούν

οι υπάλληλοι της αναθέτουσας αρχής, αυτή δύναται είτε να αιτηθεί την υπόδειξη ορισμού μελών εγγεγραμμένων στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8 που απασχολούνται στο Δημόσιο, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014 είτε να προσφύγει στη διενέργεια κλήρωσης μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μη.Μ.Ε.Δ.

γ) Κατ' εξαίρεση, η επιτροπή διαγωνισμού μπορεί να συγκροτείται από πέντε (5) μέλη, αν κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής η προς ανάθεση σύμβαση είναι πολύπλοκη και απαιτεί εξειδικευμένη εμπειρία. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, τέσσερα (4) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι, με τους αναπληρωτές τους, **εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περ. ζ' της παρ. 8** και με εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης, εκ των οποίων ένας ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του.

δ) Ένα (1) από τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού με τον αναπληρωτή του υποδεικνύεται σε κάθε περίπτωση από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, μετά από σχετικό αίτημα της αναθέτουσας αρχής. Ο εκπρόσωπος του ΤΕΕ προκύπτει από απόφαση του διοικούντος αυτό οργάνου. Αν το ΤΕΕ δεν ανταποκριθεί μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης, επιλέγεται από την αναθέτουσα αρχή υπάλληλος της αναθέτουσας αρχής ή υπάλληλος που υπηρετεί στο Δημόσιο, ως τούτο καθορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, εγγεγραμμένος στο μητρώο της περ. η' της παρ. 8.

ε) Σε περιπτώσεις ανάθεσης συμβάσεων με ιδιαίτερα σύνθετο, πολύπλοκο και εξειδικευμένο αντικείμενο, μπορεί με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών να καθορίζονται πρόσθετα προσόντα, που πρέπει να πληρούν τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού, κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στις περ. α' και β'.

10. Εφόσον διενεργείται κλήρωση, σύμφωνα με τις παρ. 1 έως 9, προηγείται η δημοσιοποίηση των στοιχείων της σύμβασης, στην ιστοσελίδα του κυρίου του έργου και της αναθέτουσας αρχής. **Η κλήρωση διενεργείται υποχρεωτικά με βάση το ηλεκτρονικό σύστημα κληρώσεων της παρ. 6 του άρθρου 118, μεταξύ των τεχνικών υπαλλήλων του μητρώου της περ. ζ' της παρ. 8 σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας με βάση την έδρα της αναθέτουσας αρχής, οι οποίοι διαθέτουν τα αντίστοιχα προσόντα των προηγούμενων παραγράφων κατά περίπτωση.** Άρνηση εκτέλεσης των

καθηκόντων συνιστά πειθαρχικό αδίκημα του υπαλλήλου και διώκεται κατά τις οικείες διατάξεις. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 26 του ν. 4024/2011 (Α' 226).»

Από τις προμνησθείσες διατάξεις προκύπτει ότι, από της τροποποίησης του άρθρου 221 ν. 4412/2016 ως ανωτέρω, η κλήρωση των μελών ενός συλλογικού οργάνου για την ανάθεση συμβάσεων έργων ή μελετών και συναφών υπηρεσιών έπαυσε να προβλέπεται πλέον ως υποχρεωτική, αλλά κατέστη δυνητική για τις αναθέτουσες αρχές, ήτοι δεν καταργήθηκε αλλά μεταβλήθηκε ο υποχρεωτικός της χαρακτήρας.

Η ως άνω νομοθετική μεταβολή όμως ουδόλως κατήργησε την υποχρέωση τα μέλη των γνωμοδοτικών οργάνων για τις ανωτέρω περιπτώσεις να είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο της περίπτωσης ζ του άρθρου 8 του άρθρου αυτού 221 ν. 4412/2016 (και όχι της περίπτωσης η' ως εσφαλμένως αναφέρεται στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 8 α), πάντοτε υπό τις ανωτέρω διακρίσεις.

Για την ανάδειξη συλλογικών οργάνων για την ανάθεση έργων ή μελετών και συναφών υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν μόνο τεχνικούς υπαλλήλους, που είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο της περίπτωσης ζ του άρθρου 8 του άρθρου αυτού 221 ν. 4412/2016 και διαθέτουν εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης.

Η προσφυγή της αναθέτουσας αρχής σε άλλους φορείς του δημόσιου τομέα για τον ορισμό μελών των συλλογικών οργάνων των περιπτώσεων των παρ. 8 και 9 του άρθρου 221 ν. 4412/2016 γίνεται υπό την τασσόμενη προϋπόθεση της μη επάρκειας των υπαλλήλων της αναθέτουσας αρχής και η περίπτωση αυτή δεν υπόκειται σε αριθμητικούς περιορισμούς.

Συναφώς δε, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με περιπτώσεις μη επάρκειας εξομοιώνεται και η αδυναμία συγκρότησης συλλογικών οργάνων των άνω περιπτώσεων εξαιτίας του φόρτου εργασίας των υπαλλήλων της αναθέτουσας αρχής, που καθιστά αδύνατη την συμμετοχή τους, περίπτωση όμως που πρέπει να αιτιολογείται ειδικά, αφού δεν προκύπτει από απλή παράθεση του αριθμού των υπηρετούντων σε αυτή τεχνικών υπαλλήλων.

Η με αριθμό ΔΝΣ/61034/ΦΝ 466/4.12.2017 (Β 4841) «Κατάρτιση, τήρηση και λειτουργία του Μητρώου μελών επιτροπών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών

επιστημονικών υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.) της παρ. 8 (η) του άρθρου 221 του ν. 4412/2016» εκδόθηκε σε εκτέλεση των προβλέψεων του αναφερόμενου σε αυτή άρθρου 221 και η ισχύς της ουδόλως περιορίστηκε ή πως άλλως μεταβλήθηκε μετά την ισχύ των διατάξεων του άρθρου 108 ν. 4782/2021.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Κατά συνέπεια στην περίπτωση ορισμού μελών γνωμοδοτικών οργάνων λαμβάνεται υπόψη και εφαρμόζεται για τον ορισμό ή την κλήρωση τεχνικών υπαλλήλων ως μελών αυτών η με αριθμό ΔΝΣ/61034/ΦΝ 466/4.12.2017 (Β 4841) απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4^ο:

Στην παρ. 4 του άρθρου 50 του ν. 4782/2021, με το οποίο τροποποιείται το άρθρο 118 του ν. 4412/2016, περί απευθείας ανάθεσης, αναφέρεται ότι «... μετά την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος ή ελεγχόμενο από αυτόν φυσικό πρόσωπο δεν δύναται να συνάψει σύμβαση του παρόντος άρθρου με την αυτή αναθέτουσα αρχή για διάστημα δώδεκα (12) μηνών». Ερωτάται αν το διάστημα αυτό μετράται από την υπογραφή της σύμβασης ή από την ολοκλήρωση (παραλαβή) του έργου, ΚΑΘΩς επίσης και αν για τον ανάδοχο που ανέλαβε με απευθείας ανάθεση σύμβαση έργου, η μη δυνατότητα σύναψης σύμβασης για διάστημα 12 μηνών ισχύει ακόμα και αν η επόμενη διαδικασία ανάθεσης αφορά άλλες διαγωνιστικές διαδικασίες, π.χ. ανοιχτό διαγωνισμό;

Φορέας Υποβολής: Υπ. Υποδομών (Δ/νση Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων Δ11)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πράγματι με την παρ. 4 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 50 του ν. 4782/2021, ορίζεται ότι «Για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η επιλογή του αναδόχου διενεργείται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Η σύμβαση συνάπτεται με τον ανάδοχο που επιλέγεται και διαθέτει τα αναγκαία προς τούτο προσόντα και την απαραίτητη εξειδίκευση. Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης αποτελεί το ανώτατο όριο της συμβατικής αμοιβής του αναδόχου. Μετά από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος ή ελεγχόμενο από

αυτόν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν δύναται να συνάψει σύμβαση του παρόντος άρθρου με την αυτή αναθέτουσα αρχή για διάστημα δώδεκα (12) μηνών».

Επίσης, με την παρ. 5 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει, ορίζεται ότι «Σύμφωνα με το παρόν άρθρο, **μπορούν να ανατεθούν από κάθε αναθέτουσα αρχή κατ' έτος, μία ή περισσότερες συμβάσεις, συνολικού προϋπολογισμού μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) των πιστώσεων της αναθέτουσας αρχής κατ' έτος, για ανάθεση συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, αντίστοιχα. Συμβάσεις που συνάπτονται κατά παράβαση του ορίου του προηγούμενου εδαφίου είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα».**

Σε σχέση με το πρώτο ερώτημα, από την γραμματική ερμηνεία της παρ. 4 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει, συνάγεται σαφώς ότι το χρονικό διάστημα των 12 μηνών, εντός του οποίου ο ανάδοχος (ή ελεγχόμενο από αυτόν φυσικό ή νομικό πρόσωπο) δεν δύναται να συνάψει σύμβαση με απευθείας ανάθεση με την ίδια αναθέτουσα αρχή υπολογίζεται **«μετά την υπογραφή της σύμβασης»** και όχι μετά το πέρας της εκτέλεσής της. Εξάλλου, σκοπός του νομοθέτη εν προκειμένω ήταν να μην υπογράφονται σε διάστημα ενός έτους (12 μηνών) περισσότερες της μιας συμβάσεις με την διαδικασία της απευθείας ανάθεσης και όχι να συνδέσει την εκτέλεση της σύμβαση με άλλη τέτοιου είδους διαδικασία. Τέλος από την συστηματική ερμηνεία της ρύθμισης σε συνδυασμό με την παρ. 5 του ίδιου άρθρου συνάγεται ότι πράγματι ο περιορισμός στην νέα ανάθεση συνδέεται με τον χρόνο σύναψης της σύμβασης και όχι με την εκτέλεσή της.

Σε σχέση με το δεύτερο ερώτημα, από την γραμματική επίσης ερμηνεία της παρ. 4 του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει, συνάγεται σαφώς ότι για χρονικό διάστημα 12 μηνών ο ανάδοχος (ή ελεγχόμενο από αυτόν φυσικό ή νομικό πρόσωπο) δεν δύναται να συνάψει με την αυτή αναθέτουσα αρχή νέα ή δεύτερη **«σύμβαση του παρόντος άρθρου»**, δηλαδή σύμβαση του άρθρου 118 του ν. 4412/2016. Επομένως η απαγόρευση αφορά μόνον στην σύναψη δεύτερης σύμβασης μετά από απευθείας ανάθεση και όχι στις διαδικασίες σύναψης σύμβασης με βάση τις διατάξεις των άρθρων 26 - 31 του ν. 4412/2016.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Οι απαντήσεις που πρέπει να δοθούν στα ως άνω ερωτήματα είναι οι εξής:

α) Το διάστημα των 12 μηνών, εντός του οποίου δεν επιτρέπεται η ανάθεση δεύτερης σύμβασης με την διαδικασία της απευθείας ανάθεσης στον ίδιο ανάδοχο, υπολογίζεται από την υπογραφή της σύμβασης και όχι από την ολοκλήρωση ή την παραλαβή του συμβατικού αντικειμένου αυτής.

β) Για τον ανάδοχο που ανέλαβε με απευθείας ανάθεση ορισμένη δημόσια σύμβαση, η μη δυνατότητα σύναψης νέας σύμβασης για διάστημα 12 μηνών ισχύει μόνον για την περίπτωση ανάθεσης δεύτερης σύμβασης με απευθείας ανάθεση, και όχι για οποιαδήποτε ανάθεση με άλλες ανοικτές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5ο:

Σύμφωνα με το άρθρο 142 του Ν. 4782/2021, η ισχύς του άρθρου 45 του Ν.4782/2021, με το οποίο αντικαθίσταται το άρθρο 105 "Κατακύρωση - Σύναψη σύμβασης" του Ν. 4412/2016, αρχίζει από 01/06/2021. Ερωτάται σχετικά, αν για τα έργα τα οποία έχουν ήδη προκηρυχθεί και είναι σε εξέλιξη η διαγωνιστική διαδικασία τους, εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στο άρθρο 4.2 (για έργα) της Διακήρυξης ή τα αναφερόμενα στο τροποποιημένο άρθρο 105 του Ν. 4412/2016;

Φορέας Υποβολής: Υπ. Υποδομών (Δ/νση Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων Δ11)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Από το ερώτημα δεν προκύπτει σε ποια έκδοση (version) των πρότυπων διακηρύξεων αναφέρεται ο προβληματισμός. Η τελευταία πάντως πρότυπη διακήρυξη που εγκρίθηκε από την ΕΑΑΔΗΣΥ δεν φαίνεται να εμφανίζει σημαντικά ζητήματα αναντιστοιχίας ρυθμίσεων. Σε κάθε περίπτωση το ερώτημα θα έπρεπε να διευκρινισθεί, ως προς την συγκεκριμένη ρύθμιση ή τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις της παρ. 4.2. της πρότυπης διακήρυξης που δημιουργεί πρόβλημα ή εμφανίζει κανονιστικές διαφορές με την διάταξη που θα ισχύσει από την 1^η-6-2021.

Ανεξαρτήτως, πάντως των τυχόν διαφοροποιήσεων μεταξύ της πρότυπης διακήρυξης και του νόμου, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 105 του ν. 4412/2016, ρυθμίζοντας τον χρόνο, τον τρόπο και τις διαδικαστικές προϋποθέσεις για την κατάρτιση της δημόσιας σύμβασης, συνιστά ένα πλέγμα διατάξεων, οι οποίες δεν είναι απλώς διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, αλλά χαρακτηρίζονται ευθέως ως κανόνες δημόσιας τάξης (βλ. *Μ. Παπαδοπούλου, Η αυτονόμηση του δικαίου της*

εκτέλεσης των δημοσίων έργων από διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και από γενικές αρχές, ΔιΔικ 4/2019, σελ. 534 επ.).

Τούτο σημαίνει ότι το ισχύον δίκαιο δεν επιτρέπει να εφαρμόζονται παράλληλα δύο διαφορετικοί τρόποι ή διαδικασίες ολοκλήρωσης της κατάρτισης της σύμβασης, αναλόγως του χρόνου προκήρυξης του έργου. Εξάλλου, εκτός από τις διαδικαστικές υποχρεώσεις της αναθέτουσας αρχής και τις ουσιαστικές δεσμεύσεις του αναδόχου, από τους εν λόγω κανόνες δημόσιας τάξης εξαρτώνται διαδικασίες που συνάπτονται και με τον προσυμβατικό έλεγχο των οικείων συμβάσεων αλλά και με την δικαστική προστασία των ενδιαφερομένων. Ως εκ τούτου, ακόμη και στην περίπτωση που σε διακήρυξη μίας εν εξελίξει δημόσιας σύμβασης, έχει προβλεφθεί άλλος τρόπος ή διαφορετικές προϋποθέσεις κατάρτισης της σύμβασης, θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι ο ν. 4782/2021 τροποποίησε τις ρυθμίσεις αυτές, καθόσον η έννομη τάξη δεν ανέχεται πλέον άλλον τρόπο κατάρτισης των δημοσίων συμβάσεων.

Εν πάση δε περιπτώσει, εάν ο νομοθέτης ήθελε να εξακολουθεί να ισχύει το προγενέστερο καθεστώς κατάρτισης των δημοσίων συμβάσεων και μετά την 1^η-6-2021 για τα έργα που είχαν ήδη προκηρυχθεί κατά την θέσπιση του νόμου, τότε θα το προέβλεπε ρητώς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Ως εκ τούτου, μέχρις οποιασδήποτε εξειδικεύσεως του ερωτήματος, η γενική απάντηση που αρμόζει στο ως άνω ερώτημα είναι ότι η ισχύς του άρθρου 105 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του με το άρθρο 45 του ν. 4782/2021, αρχίζει, όπως ρητώς ορίζεται με το άρθρο 142 του ν. 4782/2021 από την 1^η-6-2021, ακόμη και για τα έργα τα οποία είχαν προκηρυχθεί πριν την θέσπιση του ν. 4782/2021 και είναι σε εξέλιξη η διαγωνιστική τους διαδικασία.

ΕΡΩΤΗΜΑ 6^ο:

Με βάση τη δημοσίευση του νόμου 4782/2021, παρακαλούμε να μας ενημερώσετε αν για το χρονικό διάστημα που περιμένουμε νέες εγκεκριμένες διακηρύξεις, αν μπορούμε να προβούμε σε διακήρυξη έργου, προκειμένου να δημοπρατηθεί, χρησιμοποιώντας τα εγκεκριμένα τεύχη δημοπράτησης που ισχύουν βάσει του ν. 4412/2016.

Φορέας Υποβολής: Δήμος Παιονίας (Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Έως και το χρόνο δημοσιοποίησης των νέων εγκεκριμένων από την ΕΑΑΔΗΣΥ διακηρύξεων και έως την 1^η.6.2021 οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβαίνουν σε διακηρύξεις έργων χρησιμοποιώντας τα ήδη εγκεκριμένα πρότυπα διακηρύξεων προσαρμόζοντάς τα στις διατάξεις του Ν. 4782/2021 και ιδίως τροποποιώντας το άρθρο 9 αυτών που θα πρέπει να είναι σύμφωνο με το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 του Ν. 4782/2021, ως προς την παροχή διευκρινήσεων, συμπλήρωση – αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών.

Επισημαίνεται ότι οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει εκτός της διακήρυξης να προσαρμόσουν και τα τεύχη δημοπράτησης στις διατάξεις του Ν. 4782/2021, που έχουν ισχύ από τη δημοσίευσή του (π.χ. κοινοποιήσεις στον ανάδοχο – εκπροσώπηση, ημερολόγιο έργου, υποκατάσταση αναδόχου, υπεργολαβία, διοικητική επίλυση διαφορών καθώς και διαιτητική επίλυση εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 88).

Ο Συντονιστής

Τα μέλη

Ψηφιακά
υπογεγραμμένο από
CHRISTOS MITKIDIS
Ημερομηνία:
2021.06.03 10:19:26

Αθανάσιος Τσιρωνάς

Χρήστος Μητκίδης

Γεώργιος Κροκίδας

Χρήστος Στεφάνου

3^ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ

ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ ΠΡΩΤ. 74177/22.03.2021 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΤΟΝΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ν. 4412/2016 ΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 4782/2021.

Στην Αθήνα σήμερα 27.5.2021 ημέρα Πέμπτη, συνήλθε στην 3^η συνεδρίαση η Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε με την με αριθ. πρωτ. 74177/22.03.2021 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: Ψ4ΜΙ465ΞΘΞ-ΗΣΤ), μετά από πρόσκληση του Συντονιστή της Χρήστου Μητκίδη.

Στην συνεδρίαση που διεξήχθη με ηλεκτρονικά μέσα (τηλεδιάσκεψη) παρέστησαν:

1. Χρήστος Μητκίδης του Γεωργίου, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους και Προϊστάμενο του Γραφείου Νομικού Συμβούλου της Γ.Γ.Υ., Συντονιστής.
2. Αθανάσιος Τσιρωνάς του Βασιλείου, Επίκουρος Καθηγητής του Τομέα Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης του Τμήματος Νομικής της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, μέλος.
3. Γεώργιος Κροκίδας του Στεφάνου, Δικηγόρος Αθηνών, συνεργάτης του Γενικού Γραμματέα Υποδομών, του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, μέλος.
4. Χρήστος Στεφάνου του Αθανασίου, Δικηγόρος Αθηνών, μέλος.

Η Επιτροπή, μετά από πρόταση του Συντονιστή της, επεξεργάστηκε τα κάτωθι υποβληθέντα ερωτήματα περί εφαρμογής διατάξεων του ν. 4782/2021 και κατέληξε στα κάτωθι ομόφωνα συμπεράσματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ:

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο: Η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης σύμβασης έργου, μελέτης, προμήθειας και παροχή υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ίση η κατώτερη των 30.000 ευρώ (**σελ. 2**).

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο : Η διαδικασία της ανάθεσης σύμβασης έργου, μελέτης , προμήθειας ή παροχής υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία από 30.000 ευρώ μέχρι 60.000 ευρώ (**σελ. 5**).

ΕΡΩΤΗΜΑ 3^ο: Εφαρμοστέοι κανόνες διοίκησης και διαχείρισης έργου που έχει δημοπρατηθεί με τον Ν. 4412/16 αλλά δεν έχει υπογραφεί ακόμα σύμβαση, ενώ στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα έχει ψηφιστεί ο Ν. 4782/21 **(σελ. 5)**.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4^ο: Τρόπος αντιμετώπισης των τεχνικών υπηρεσιών επίβλεψης έργου (άρθρο 25 ν. 4782/2021 σε σχέση με το α. 77 του ν. 4412/2016 **(σελ 9)**).

ΕΡΩΤΗΜΑ 5^ο: Η εφαρμογή ή μη των παραγράφων του άρθρου 94 του ν. 4782/2021 περί έγκρισης και παραλαβής της σύμβασης μελέτης στη διαδικασία παραλαβής σύμβασης παροχής τεχνικών ή συναφών επιστημονικών υπηρεσιών **(σελ 14)**.

ΕΡΩΤΗΜΑ 6^ο: Αν η προθεσμία έκδοσης απόφασης επί της ένστασης, κατά το άρθρο 87 του ν. 4782/2021 είναι ενδεικτική ή αποκλειστική **(σελ. 16)**.

ΕΡΩΤΗΜΑ 7^ο: Η έννοια της τήρησης ημερολογίου από τον ανάδοχο έργου «σε ελεύθερο λογισμικό ευρείας χρήσης» και το επιτρεπτό χρήσης μη - ελεύθερου λογισμικού. Εγγραφές στο ημερολόγιο από πλευράς αναδόχου, ώστε να μην προκύπτουν αμφιβολίες.
(σελ. 19).

ΕΡΩΤΗΜΑ 8^ο: Δέσμευση τεχνικού συμβουλίου να αναμείνει την έκδοση απόφασης επί ενστάσεως κατά ΑΠΕ έργου, όταν η Δ.Υ. έχει παραβεί την υποχρέωσή της να ενημερώσει τον ανάδοχο για την προθεσμία άσκησης ένστασης **(σελ. 23)**.

ΕΡΩΤΗΜΑ 9^ο: Αποζημίωση μελών συλλογικών οργάνων (επιτροπών ανάθεσης συμβάσεων) που υποδεικνύονται από το ΤΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 4354/2015 ή το άρθρο 188 του ν. 4782/2021 **(σελ. 25)**.

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο: Η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία ίση η κατώτερη των 30.000 ευρώ ισχύει για συμβάσεις έργων, μελετών, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών; Ποια είναι η διαδικασία και οι απαραίτητες ενέργειες της Αναθέτουσας Αρχής προκειμένου να προκύψει σύννομη ανάθεση;

Φορέας Υποβολής: Αναπτυξιακός Οργανισμός Καρύστου-Λαυρίου-Μαραθώνα-Ραφήνας-Πικερμίου

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Στο άρθρο 2 παρ. 1 περ. (31) του Ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «ως απευθείας ανάθεση» νοείται η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης με ή χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα σύμφωνα με την παρ. 3 των άρθρων 120 και 330 στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αναθέτουν σύμβαση στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 118 και 328».

Στην παρ. 1 του άρθρου 118 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 50 του Ν. 4782/2021 ορίζεται ότι:

«1. Προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης επιτρέπεται, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, είναι ίση ή κατώτερη από το όριο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Για τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης έργου και τις συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 107 έως 110, το ποσό του προηγούμενου εδαφίου είναι εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ.»

και στο άρθρο 328 του Ν. 4412/2016 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 128 του Ν. 4782/2021 ορίζεται ότι:

«1. Προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το όριο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

Για τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης έργου και τις συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 318 έως 321, το ποσό του προηγούμενου εδαφίου είναι εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ.»

Από τα άνω άρθρα προκύπτουν με σαφήνεια οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν ώστε να επιτρέπεται η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Ειδικότερα:

Η προσφυγή στην άνω διαδικασία επιτρέπεται όταν η προεκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή μικρότερη των 30.000,00 €, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ (άρθρο 6 Ν. 4412/2016). Ειδικά για την ανάθεση συμβάσεων δημοσίων έργων και τις συμβάσεις υπηρεσιών των άρθρων 107 έως 110, επιτρέπεται η απευθείας ανάθεση όταν η εκτιμώμενη αξία είναι ίση ή μικρότερη των 60.000,00 €, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

Για την διαδικασία της απευθείας ανάθεσης δεν απαιτείται γνωμοδότηση συλλογικού οργάνου (δηλαδή δεν απαιτείται η συγκρότηση και γνωμοδότηση επιτροπής ανάθεσης), προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της διάταξης που είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας ανάθεσης.

Η παράγραφος 3 του άρθρου 118 προβλέπει την υποχρέωση δημοσίευσης στο ΚΗΜΔΗΣ της απόφασης ανάθεσης και την κοινοποίηση αυτής στον οικονομικό φορέα, προβλέποντας ακυρότητα της σύμβασης στην περίπτωση μη τήρησης της υποχρέωσης δημοσίευσης στο ΚΗΜΔΗΣ. Περαιτέρω στην αυτή παράγραφο 3 καθορίζεται αναλυτικά το ελάχιστο περιεχόμενο της απόφασης ανάθεσης.

Για την έναρξη της διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης θα πρέπει να τηρηθούν και οι διατάξεις του άρθρου 120 παρ. 3 του Ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 53 του Ν. 4782/2021, που εξασφαλίζουν την διαφάνεια της διαδικασίας, δεδομένου ότι προβλέπεται για πρώτη φορά η προηγούμενη από την ανάθεση της σύμβασης δημοσίευση σχετικής πρόσκλησης προς συμμετοχή στη διαπραγμάτευση. Η πρόσκληση αυτή μπορεί να απευθύνεται και σε ένα μόνο οικονομικό φορέα για συμβάσεις έργων κάτω των 30.000 ευρώ, ενώ για συμβάσεις από 30.000 μέχρι 60.000 πρέπει να απευθύνεται τουλάχιστον σε τρεις (3).

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι με το άρθρο 120 του Ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε, ορίζεται ότι δεν λαμβάνονται υπόψη προσφορές οικονομικών φορέων που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

Τέλος οι προσκλήσεις για συμμετοχή στη διαπραγμάτευση πρέπει να αναρτώνται και στην ιστοσελίδα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, όταν πρόκειται να ανατεθεί σύμβαση έργου, ή μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή μικρότερη των 30.000,00 € δύναται να εφαρμοσθεί και για την ανάθεση μελέτης, και για την ανάθεση έργου και για προμήθειες και για παροχή υπηρεσιών. Οι προϋποθέσεις για τη νομιμότητα της διαδικασίας αναφέρονται πιο πάνω και λεπτομερέστερα στα άρθρα του νόμου που αναφέρθηκαν.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο: Τι ισχύει με την αντίστοιχη περίπτωση ανάθεσης για μελέτες ή έργα ή προμήθειες ή παροχή υπηρεσιών για ποσά από 30.000 ευρώ μέχρι 60.000 ευρώ και ποιες οι προβλεπόμενες διαδικασίες ;

Φορέας Υποβολής: Αναπτυξιακός Οργανισμός Καρύστου-Λαυρίου-Μαραθώνα-Ραφήνας-Πικερμίου

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Για συμβάσεις δημοσίων έργων και παροχής υπηρεσιών που εμπíπτουν στα άρθρα 107 έως 109, προεκτιμώμενης αξίας από 30.001,00 € έως 60.000,00 €, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, ισχύουν όσα έχουν αναφερθεί αναφέρει στην απάντηση επί του πρώτου ερωτήματος με μόνη διαφοροποίηση ως προς τη διαδικασία δημοσιότητας του άρθρου 120 παρ. 3.β.

Για τις συμβάσεις μελετών, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών (πλην των αναφερομένων στα άρθρα 107 έως 109, προεκτιμώμενης αξίας από 30.001,00 € και άνω, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, δεν επιτρέπεται να εφαρμοσθεί η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, αλλά οι διαδικασίες του άρθρου 26 του Ν. 4412/2016 δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 141 του Ν. 4782/2021, καταργείται από τις 1.9.2021 και εφεξής ο «συνοπτικός διαγωνισμός» που προβλεπόταν στο άρθρο 117 του Ν. 4412/2016.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3^ο: Για έργο που έχει δημοπρατηθεί με τον Ν. 4412/16 από την ΔΕΥΑ Β. ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ και δεν έχει υπογραφεί ακόμα σύμβαση, ενώ στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα έχει ψηφιστεί ο Ν. 4782/21, η εκτέλεση της σύμβασης μετά την υπογραφή θα ακολουθήσει τους κανόνες διοίκησης και διαχείρισης του έργου (επίβλεψη, παραλαβές, επιτροπές κλπ), όπως ορίζονται στον νόμο που ίσχυε κατά την δημοπράτηση ή θα ακολουθήσει τις νέες διαδικασίες όπως ορίζονται στα άρθρα από 58 έως 101 του Ν. 4782/21 (εκτός αυτών όπου αναφέρεται η χρήση μητρώων ιδιωτών επιβλεπόντων τα οποία θα δημιουργηθούν μελλοντικά);

Φορέας Υποβολής: Μονάδα Ανάπτυξης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ Α.Ε.) Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στο άρθρο 140 ν. 4782/2021 περί μεταβατικών διατάξεων, ορίζεται «1. ... 3. Το άρθρο 138 διέπει τις διαφορές που αναφύονται από πράξεις οι οποίες κοινοποιούνται στον θιγόμενο ή των οποίων προκύπτει εκ μέρους του πλήρης γνώση

μετά την 1.9.2021. Το ίδιο ισχύει για τις παραλείψεις που συντελούνται μετά την ημερομηνία αυτή.

4. Μετά από συμφωνία των συμβαλλομένων και έπειτα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, η επίλυση διαφορών από σύμβαση, που έχει υπογραφεί πριν από τη δημοσίευση του παρόντος και στην οποία δεν έχει συμπεριληφθεί ρήτρα διαιτησίας, μπορεί να υπάγεται στην παρ. 1 του άρθρου 176 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιείται με το άρθρο 83 του παρόντος.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100 καταλαμβάνουν διαγωνισμούς, που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021. Συμβάσεις που συνάφθηκαν ή θα συναφθούν μέχρι την άνω ημερομηνία, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο σύναψής τους...

9. Το άρθρο 81 εφαρμόζεται και σε συμβάσεις που συνάφθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του.»

Περαιτέρω, στο άρθρο 142 προβλέπεται ότι,

«1. Η ισχύς των διατάξεων: α) του άρθρου 4, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016, β) των άρθρων 10, 20 παρ. 4, 34 κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 2 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016, 55, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 66 έως 79, 82 έως 86, 89 έως 93, 95 έως 98, 100, 131, 134 και 138, γ) του άρθρου 108, κατά το μέρος που τροποποιεί την περ. α` της παρ. 11 του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, δ) του άρθρου 109, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016, αρχίζει από την 1η.9.2021.

2. Η ισχύς των άρθρων 3, 6 κατά το μέρος που τροποποιεί τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 42, 49, 62, 65, 80, 81, 87, 88, 94, 99, 101, 108, εκτός της περ. α` της παρ. 11, 121 και 127 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 3. Η ισχύς των υπολοίπων άρθρων του παρόντος αρχίζει από την 1η.6.2021, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.»

Καταρχάς όπως ήδη και στο Πρακτικό 1^ο - Θέμα 1^ο/1.4.2021 έχει ρητά επισημανθεί, ο νομοθέτης δεν εμποδίζεται, κατά κανόνα, να προσδώσει στο νόμο αναδρομική ισχύ, με μόνο περιορισμό, τη μη προσβολή συνταγματικώς προστατευομένων δικαιωμάτων ή την ανατροπή ήδη διαμορφωθέντων καταστάσεων. Στο νόμο μπορεί να δοθεί αναδρομική δύναμη ρητώς ή σιωπηρώς (έμμεσα), όταν

δηλαδή από την έννοια και το σκοπό του συνάγεται νομοθετική βούληση περί αναδρομικής ισχύος του, ώστε να ρυθμιστούν και περασμένα γεγονότα ή σχέσεις του παρελθόντος. Εξαιρέσεις από το επιτρεπτό της αναδρομικής ισχύος του νόμου προβλέπονται στο Σύνταγμα από τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 1 και 78 παρ. 2 του Συντάγματος. Από την απόλυτη απαγόρευση στο Σύνταγμα της αναδρομικότητας των νόμων, που ορίζουν οι συνταγματικές διατάξεις, συνάγεται, ότι στις υπόλοιπες περιπτώσεις η αναδρομική ισχύς είναι μεν επιτρεπτή, δεν μπορεί όμως να υπερβεί τα όρια που θέτουν οι συνταγματικές διατάξεις, ενδεικτικά άρθρα 4, 17, 28, 77, 107 του Συντάγματος, καθώς και οι υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις, όπως της ΕΣΔΑ και του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής.

Η άμεση εφαρμογή των διατάξεων αποτελεί εξ άλλου συνταγματικό θεμέλιο της δικαιοκρατικής πολιτείας που έλκει την καταγωγή του στην δημοκρατική αρχή και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατό να υπάρξουν περιορισμοί ως προς τον χρόνο έναρξης ισχύος των διατάξεων.

Ως χρόνος έναρξης της ισχύος του νόμου ορίζεται συνήθως ο χρόνος δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί όμως να ορίζεται και διαφορετικός χρόνος έναρξης ισχύος όλου του νόμο ή επιμέρους διατάξεών του, ενώ σαφώς δεν επιτρέπεται η εκτέλεση του νόμου πριν από την δημοσίευσή του, οπότε λαμβάνει τη νόμιμη υπόστασή του.

Όπως υποστηρίζεται από την θεωρία, ο νόμος αδρανεί κατά το χρονικό διάστημα από τη δημοσίευση στην εφημερίδα της κυβερνήσεως μέχρι την έναρξη της εφαρμογής του (αν είναι μεταγενέστερη), σε αυτό δε το διάστημα της αδράνειας εξακολουθεί να ισχύει ο προγενέστερος νόμος, αν υπάρχει, χωρίς όμως η γενική αυτή θεώρηση να εισάγει κανόνα अपαράβατο, αφού ο εφαρμοστής του δικαίου οφείλει να αναζητά το δικαιολογικό θεμέλιο της βούλησης του νομοθέτη, που πιθανά καταλαμβάνει περιπτώσεις, όπου η μεταχρονολογημένη ισχύ ενός τυπικού νόμου συνολικά ή κατά μέρος τίθεται στο πλαίσιο διευκόλυνσης των διοικουμένων, ώστε να παρασχεθεί ο αναγκαίος χρόνος προσαρμογής και διαδικαστικής συμμόρφωσης στο νέο καθεστώς και όχι κατ' ανάγκη πρόθεση μη άμεσης εφαρμογής του νόμου.

Σε τέτοιες περιπτώσεις ως έχει και νομολογιακά κριθεί (ίδτε Πρακτικό 1^ο– Θέμα 1^ο/1.4.2021), δεν κωλύεται η διοίκηση να εφαρμόσει τις νέες διατάξεις και πριν την καθοριζόμενη έναρξη ισχύος των διατάξεων αυτών, ήτοι η αποκαλούμενη «αδράνεια»

του νόμου για το διάστημα μεταξύ της δημοσίευσής του στο ΦΕΚ και της ρητά καθοριζόμενης μεταγενέστερης έναρξης ισχύος, δεν αποκλείει την δυνατότητα και ενωρίτερης εφαρμογής του.

Στις δημόσιες συμβάσεις, όπως ρητά προβλέπεται και στην παρ. 5 του άρθρου 105 ν. 4412/2021, η σύμβαση συνάπτεται πριν την υπογραφή του ιδιωτικού συμφωνητικού και ειδικότερα στην ήδη τροποποιηθείσα με το Ν 4782/2021 διάταξη προβλέπεται ότι «...5. Η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση της πρόσκλησης της παρ. 4 στον ανάδοχο.».

Περαιτέρω στο πρώτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 140 ν. 4782/2021, ορίζεται ότι «*οι διατάξεις των άρθρων 57 έως 60, 63, 64, 66 έως 79, 82, 89 έως 93, 95 έως 98 και 100 καταλαμβάνουν διαγωνισμούς, που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021.*» ενώ στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας διάταξης προβλέπεται ότι «*Συμβάσεις που συνάφθηκαν ή θα συναφθούν μέχρι την άνω ημερομηνία, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά τον χρόνο σύναψής τους.*»

Με την διάταξη του πρώτου εδαφίου ο νομοθέτης προκρίνει σύμφωνα και με όσα προεκτέθηκαν, να καταστήσει υποχρεωτική την συμπερίληψη των εκεί μνημονευόμενων διατάξεων σε διαγωνιστικές διαδικασίες που θα προκηρυχθούν μετά την 1.9.2021, χωρίς τούτο κατ' ανάγκη να απαγορεύει σε αναθέτουσα αρχή να προσαρμοστεί στις ανωτέρω προβλέψεις και πριν την ανωτέρω ημερομηνία, δοθέντος μάλιστα ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν περιλαμβάνονται στα πρότυπα τεύχη διενέργειας διαγωνισμών έργων και μελετών που εκδίδει κατά νόμο η ΕΑΑΔΗΣΥ, αλλά αποτελούν τμήμα των προβλέψεων της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων.

Προσθέτως με το δεύτερο εδάφιο ο νόμος εισάγει πρόβλεψη περί του εφαρμοστέου δικαίου σε συναφθείσες ήδη συμβάσεις ή συμβάσεις που θα συναφθούν μέχρι την δήλη ημερομηνία, ως διεπόμενες από το προϊσχύσαν καθεστώς, τούτου όμως ερμηνευόμενου σύμφωνα με τους ορισμούς του πρώτου εδαφίου και ιδίως της δήλη ημέρας έναρξης υποχρεωτικής εφαρμογής των μνημονευόμενων διατάξεων, συναγόμενου ως εκ τούτου ότι μέχρι την 1.9.2021 όλες οι συναφθείσες συμβάσεις διέπονται από το προϊσχύσαν νομοθετικό καθεστώς.

Η ρύθμιση αυτή συνάδει με την πάγια νομολογία ότι τα συμβατικά τεύχη διενέργειας του διαγωνισμού αποτελούν το κανονιστικό πλαίσιο αυτού, που δεσμεύει την ίδια την αρχή που τον διενεργεί, καθώς και ότι από αυτό παρέπεται ότι δεν μπορεί

να απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς περισσότερα από όσα απαιτούνται από την Διακήρυξη (ενδεικτικά Ολ ΣτΕ 1819/2020). Ενόψει τούτων, αλλά και των αρχών της ισότητας, της τυπικότητας, της διαφάνειας και της δημοσιότητας δεν είναι εφικτό να μεταβάλλεται άνευ άλλου τινός το πλαίσιο που έχει γνωστοποιηθεί με τα συμβατικά τεύχη για την εκπλήρωση της παροχής του αναδόχου με μονομερή απόφαση της αναθέτουσας αρχής.

Ο κανόνας αυτός κάμπτεται είτε διά ρητής νομοθετικής πρόβλεψης, είτε εκ της εφαρμογής διατάξεων διαδικαστικού χαρακτήρα που δεν επάγονται την δημιουργία νέων δυσμενών καταστάσεων σε βάρος του αναδόχου. Τέτοια περίπτωση αποτελούν διατάξεις, όπως αυτές των άρθρων 62, 65, 80, 87, 94, 99 και 101 ν. 4782/2021 (ίδετε Πρακτικό 1ο – Θέμα 3^ο/1.4.2021).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η υποχρεωτική εφαρμογή των διατάξεων που μνημονεύονται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 140 ν. 4782/2021 εκκινεί την 1.9.2021, δικαιούται όμως η αναθέτουσα αρχή να τις εφαρμόσει άμεσα επί διαγωνιστικών διαδικασιών που δεν έχουν ακόμα εκκινήσει, εισάγοντας τις ρυθμίσεις του νόμου στα τεύχη του διαγωνισμού και περαιτέρω στα τεύχη της σύμβασης και πριν την ημερομηνία αυτή. Σε κάθε περίπτωση μετά την 1.9.2021 οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν υποχρεωτικά το σύνολο των διατάξεων των άρθρων 58-101 για κάθε διαγωνιστική διαδικασία. Διάφορη όμως είναι η περίπτωση σύναψης σύμβασης με τεύχη δημοπράτησης που δεν περιέχουν τις ρυθμίσεις που εισήγαγε ο ν. 4782/2021, όπου η εφαρμογή τους εξαρτάται αποκλειστικά από τον αν έχουν διαδικαστικό αποκλειστικό χαρακτήρα και δεν επάγονται δυσμενείς καταστάσεις σε βάρος του αναδόχου, όπως είναι οι διατάξεις των άρθρων 62, 65, 80, 87, 94, 99 και 101 ν. 4782/2021.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4^ο

Στο αρ. 77 παρ. 2δ του Ν. 4412/16 αναφέρονταν το εξής: «δ) για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών επίβλεψης έργου, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να διαθέτουν εμπειρία από την κατασκευή ή επίβλεψη έργων της αντίστοιχης κατηγορίας, με το έργο, του οποίου η επίβλεψη αποτελεί αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης. Η απαιτούμενη εμπειρία, ορίζεται

στα έγγραφα της σύμβασης, πρέπει να βρίσκεται σε αναλογία με τις ιδιαιτερότητες του προς επίβλεψη έργου και να καλύπτεται, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, από την ομάδα επίβλεψης, στην οποία επιτρέπεται να συμμετέχει μηχανικός με αποδεδειγμένη εμπειρία σε κατασκευή έργων της αντίστοιχης, με το προς επίβλεψη έργο, κατηγορίας, η οποία μπορεί να προκύπτει είτε από σχετικά πιστοποιητικά και έγγραφα είτε από την εγγραφή του στην αντίστοιχη κατηγορία έργου του Μ.Ε.Κ.».

Στο αρ. 25 του Ν. 4782/21 που αντικατέστησε το αρ. 77 του Ν. 4412/16 δεν γίνεται καμία αναφορά περί των τεχνικών υπηρεσιών επίβλεψης έργου και την αντιμετώπισή τους.

Με τον νέο νόμο οι τεχνικές υπηρεσίες επίβλεψης έργου, συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται ως επιστημονικές υπηρεσίες και να διέπονται από τους κανόνες προεκτίμησης, ανάθεσης, επίβλεψης και παραλαβής των επιστημονικών υπηρεσιών;

Μπορούν να αντιμετωπιστούν σύμφωνα με αρ. 77 παρ. 2δ του Ν. 4412/16;

Φορέας Υποβολής: Μονάδα Ανάπτυξης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ Α.Ε.) Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1) Η διάταξη του άρθρου 77 καθορίζει ειδικά κριτήρια ποιοτικής επιλογής (κριτήρια καταλληλότητας) σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών. Στις διατάξεις των άρθρων 73 και επ. του ν. 4412/2016 καθορίζονται τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής για την ανάθεση όλων των ειδών δημοσίων συμβάσεων. Ειδικότερα, στο άρθρο 75 του νόμου (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) προσδιορίζονται τα γενικά κριτήρια επιλογής, τα οποία ισχύουν για όλα τα είδη των συμβάσεων. Στο άρθρο 76 του νόμου εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου. Στο επίμαχο άρθρο 77 του ν. 4412/2016 εξειδικεύονται τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Δεν πρέπει επομένως σε καμία περίπτωση να εμφολωρεί σύγχυση μεταξύ των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής (καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, τεχνική και επαγγελματική ικανότητα) και κριτηρίων ανάθεσης (όπως αναφέρεται στο ερώτημα το

ζήτημα της προεκτιμώμενης αμοιβής). Επίσης δεν είναι επιτρεπτή η σύγκριση μεταξύ των ως άνω κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και των κανόνων εκτέλεσης της σύμβασης (όπως αναφέρεται στο ερώτημα το ζήτημα της επίβλεψης και παραλαβής των επιστημονικών υπηρεσιών). Το άρθρο 77 του ν. 4412/2016 δεν αναφέρεται σε κανένα από τα ζητήματα που απασχολούν το ερώτημα, παρά μόνον στην διάρθρωση των κριτηρίων καταλληλότητας των υποψηφίων αναδόχων.

Ως εκ τούτου η διάταξη του άρθρου 77 του ν. 4412/2016, και η προϊσχύσασα και η ισχύουσα μετά τα άρθρο 25 του ν. 4782/2021, δεν έχει καμία σχέση με τις ρυθμίσεις που διέπουν την εκτέλεση των τεχνικών υπηρεσιών, αλλά περιορίζεται αποκλειστικά να εξειδικεύει τα κριτήρια καταλληλότητας σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

2) Στο άρθρο 77 του ν. 4412/2016, η τροποποίηση που επιφέρει ο Ν 4782/2021 αφορά στην συγχώνευση των ειδικών κριτηρίων επιλογής για τις συμβάσεις μελέτης και παροχής τεχνικών σε μία ενιαία ρύθμιση. Πιο συγκεκριμένα, στο προϊσχύσαν άρθρο 77 του ν. 4412/2016 θεσπίζονταν ειδικά κριτήρια ποιοτικής επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών σε δύο διακριτές ρυθμίσεις. Με την παρ. 1 του άρθρου 77 προβλέπονταν κριτήρια ποιοτικής επιλογής που μπορούσαν να εφαρμοσθούν συμπληρωματικά σε όσα ορίζονταν στην παρ. 2 του άρθρου 75. Με την παρ. 2 του άρθρου 77 προβλέπονταν κριτήρια ποιοτικής επιλογής που μπορούσαν να εφαρμοσθούν συμπληρωματικά σε όσα ορίζονταν στις παρ. 4 και 5 του άρθρου 75. Με το νέο άρθρο 77 προβλέπονται πλέον κριτήρια ποιοτικής επιλογής που μπορούν να εφαρμοσθούν συμπληρωματικά μόνον σε σχέση με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 75.

Η τροποποίηση αυτή ήταν μάλλον νομοτεχνική, καθόσον τα κριτήρια των παρ. 4 και 5 του άρθρου 75 δεν έχρηζαν συμπλήρωσης. Σε αυτά δε τα ειδικά συμπληρωματικά κριτήρια επιλογής της νέας διάταξης συγκεντρώθηκαν και συγχωνεύθηκαν όλα τα πρόσθετα κριτήρια, που διακρίνονταν σε δύο διατάξεις στο προϊσχύσαν άρθρο. Ωστόσο, κατά την μεταφορά και συγκέντρωση των εν λόγω κριτηρίων απαλείφθηκε η δυνατότητα συμπλήρωσης των κριτηρίων αυτών ειδικά για τις συμβάσεις παροχής τεχνικών υπηρεσιών επίβλεψης έργου με πρόσθετη «εμπειρία από την κατασκευή ή επίβλεψη έργων της αντίστοιχης κατηγορίας».

3) Με το άρθρο 25 του ν. 4782/2021 δεν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 77 του ν. 4412/2016 οι τεχνικές υπηρεσίες επίβλεψης έργου. Οι τεχνικές υπηρεσίες επίβλεψης ανήκαν αυτονοήτως στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 πριν από την τροποποίησή του με τον ν. 4782/2021, καθόσον στους ορισμούς του άρθρου 2 παρ. 3 περ. 6 εδ. β' του ν. 4412/2016 οριζόταν ότι «τεχνικές υπηρεσίες» και «λοιπές συναφείς επιστημονικές υπηρεσίες» είναι οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή γνώσεων και ικανοτήτων με τη διάθεση κυρίως συγκεκριμένου επιστημονικού προσωπικού και άλλων μέσων επί ορισμένου χρόνου, που προσδιορίζεται είτε ημερολογιακά είτε σε συνάρτηση με ορισμένο γεγονός της παραγωγικής διαδικασίας. Οι τεχνικές υπηρεσίες μπορούν να έχουν ως αντικείμενο, ιδίως: α) τη σύνταξη των τευχών δημοσίου διαγωνισμού έργου, μελέτης ή τεχνικής ή άλλης συναφούς επιστημονικής υπηρεσίας, β) τον έλεγχο και την επίβλεψη έργου ή μελέτης και γ) την υποστήριξη της αναθέτουσας αρχής στη διεξαγωγή ανάθεσης σύμβασης μελέτης, έργου ή τεχνικής ή άλλης συναφούς επιστημονικής υπηρεσίας, στην επίβλεψη ή έλεγχο μελέτης και στη διοίκηση ή επίβλεψη ή έλεγχο έργου»

Οι τεχνικές υπηρεσίες επίβλεψης συνεχίζουν να ανήκουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 και μετά από την τροποποίησή του με τον ν. 4782/2021, καθόσον στους ορισμούς του άρθρου 2 παρ. 1 περ. 7α του ν. 4412/2016 ορίζεται πλέον ότι «ως «δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών» νοούνται όλες οι συμβάσεις με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες συνδέονται με την εκτέλεση έργου [ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου δομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού, το οποίο επαρκεί καθαυτό για την επιτέλεση οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας] ή τον χωρικό σχεδιασμό, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής».

Από την άλλη πλευρά στους ορισμούς του άρθρου 2 παρ. 1 περ. 9 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει μετά από την τροποποίησή του με τον ν. 4782/2021, ορίζεται πλέον ότι «ως «δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» και ως «συμβάσεις υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στην περ. 7α». Άρα ως «δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» και ως «συμβάσεις υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις για την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών

επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες δεν συνδέονται με την εκτέλεση έργου ή τον χωρικό σχεδιασμό.

Ως εκ τούτου οι τεχνικές υπηρεσίες επίβλεψης έργου, επειδή συνιστούν υπηρεσίες, οι οποίες συνδέονται με την εκτέλεση έργου, εμπίπτουν στην παρ. 7α του άρθρου 2 παρ. 1 του ν. 4412/2016, ως «δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών». Συνεπώς ως τέτοιες συνεχίζουν και μετά τον ν. 4782/2021 να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 77 του ν. 4412/2016. Μπορούν επομένως στις σχετικές διαδικασίες ανάθεσης να προβλεφθούν τα πρόσθετα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει.

4) Η ενίσχυση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής με πρόσθετες προϋποθέσεις που δεν προβλέπονται στο άρθρο 77 του ν. 4412/2016 απαιτεί γνωμοδότηση Τεχνικού Συμβουλίου. Τα πρόσθετα κριτήρια ποιοτικής επιλογής της καταργηθείσας περ. δ' του άρθρου 77 παρ. 2 του ν. 4412/2016, αναπληρώνονται από τα νέα εδ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 77, όπως τροποποιήθηκε. Στην νέα διάταξη ορίζεται ότι πλέον μπορεί να απαιτηθεί η εγγραφή είτε στο Μητρώο Εμπειρίας Μελετητών (Μ.Ε.Μ.) και στο Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημόσιων Έργων (ΜΗ.Μ.Ε.Δ.Ε.), όπου εγγράφονται οικονομικοί φορείς κατά τάξεις και κατηγορίες, βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στο π.δ. 71/2019, είτε στο Μητρώο Επιχειρήσεων Συμβούλων Διοίκησης -Διαχείρισης Έργων (ΜΗ.Ε.Σ.Δ.Δ.Ε.), όπου εγγράφονται οικονομικοί φορείς κατά τάξεις, βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στο π.δ. 71/2019.

Σε κάθε όμως περίπτωση για την ενίσχυση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής με πρόσθετες προϋποθέσεις, που δεν προβλέπονται στο άρθρο 77 του ν. 4412/2016, θα πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία της παρ. 3 του άρθρου 77 του ν. 4412/2016, όπως ισχύει. Σύμφωνα με την εν λόγω ρύθμιση «Για την συμπερίληψη, στα έγγραφα της σύμβασης, απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, καθώς και τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πέραν των προβλεπόμενων για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων του π.δ. 71/2019 (Α` 112), αντίστοιχου προϋπολογισμού και κατηγορίας μελέτης, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν, προηγουμένως, να ζητούν γνωμοδότηση του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Το τεχνικό συμβούλιο, εντός της ταχθείσας από την αναθέτουσα αρχή προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30)

εργασίμων ημερών, ελέγχει εάν οι απαιτήσεις που ζητά η αναθέτουσα αρχή να συμπεριληφθούν, από την αναθέτουσα αρχή, στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογούνται από τη φύση της σύμβασης, σχετίζονται και είναι ανάλογες προς το αντικείμενό της».

Ως εκ τούτου σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή επιθυμεί την ενίσχυση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής με πρόσθετες προϋποθέσεις που δεν προβλέπονται στο άρθρο 77 του ν. 4412/2016 θα πρέπει προηγουμένως να λάβει γνωμοδότηση Τεχνικού Συμβουλίου.

5) Δεν μπορεί να εφαρμοσθεί για την κατάρτιση των κριτηρίων καταλληλότητας η καταργηθείσα ρύθμιση του περ. δ' του άρθρου 77 παρ. 2 του ν. 4412/2016. Είναι αυτονόητο και δεν χρήζει περαιτέρω αναπτύξεως ότι αφ' ης στιγμής η διάταξη καταργήθηκε δεν μπορεί να εφαρμοσθεί. Δεν μπορούν δηλαδή στις τεχνικές υπηρεσίες επίβλεψης έργου να εφαρμοσθούν οι ρυθμίσεις της καταργηθείσας περ. δ' της παρ. 2 του άρθρου του ν. 4412/2016, ως ίσχυε πριν την τροποποίησή του με το άρθρο 25 του ν. 4782/2021. Ως εκ τούτου τα πρόσθετα κριτήρια ποιοτικής επιλογής της καταργηθείσας περ. δ' του προϊσχύσαντος άρθρου 77 παρ. 2 του ν. 4412/2016 δεν μπορούν να περιληφθούν σε μελλοντικές διακηρύξεις. Μπορούν είτε να αναπληρωθούν από την εγγραφή στα Μητρώα είτε να ζητηθεί η γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5^ο

Στο αρ. 94 του Ν. 4782/21 που αντικατέστησε το αρ. 189 του Ν. 4412/16 στην παρ. 9 αναφέρεται ότι «*Η παραλαβή του αντικειμένου των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών γίνεται, όπως ορίζεται στις συμβάσεις αυτές*».

Τι εννοεί ο νόμος στην περίπτωση αυτή;

Η παραλαβή των επιστημονικών υπηρεσιών δεν υπόκειται στην υποχρεωτικότητα των υπολοίπων παραγράφων του αρ. 94 περί έγκρισης της μελέτης και παραλαβής του αντικειμένου της σύμβασης;

Φορέας Υποβολής: Μονάδα Ανάπτυξης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ Α.Ε.) Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Όπως ακριβώς συμβαίνει και με το νυν ισχύον άρθρο 189 του Ν 4412/2016, οι παράγραφοι 1-6 αφορούν συμβάσεις μελετών και η παρ. 7 αφορά συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες δεν ρυθμίζονται από το νόμο λεπτομερώς σε σχέση με την παραλαβή τους, επειδή είναι ανομοιογενείς και παρουσιάζουν πολλές ιδιαιτερότητες σε σχέση με τις συμβάσεις μελετών (ήτοι δεν εκτελούνται κατά στάδια, ούτε και εγκρίνεται φυσικά ιδιαιτέρως το κάθε στάδιο). Για το λόγο αυτό δεν ρυθμίζεται εξαντλητικά η διαδικασία παραλαβής τους, η οποία εξαρτάται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της σύμβασης (ακόμα και αν η παροχή της υπηρεσίας συνίσταται στην υποστήριξη της υπηρεσίας για την εκπόνηση μελέτης, και πάλι την τελική υπογραφή στα στάδια της μελέτης θέτουν υπάλληλοι της υπηρεσίας και όχι οι σύμβουλοι).

Για το λόγο αυτό στο νόμο ορίζεται (όπως και στη νέα μορφή του άρθρου μετά το Ν 4782/2021, παρ. 9), ότι η παραλαβή των συμβάσεων αυτών (παροχής υπηρεσιών τεχνικού συμβούλου κ.λπ.) πρέπει να ρυθμίζεται στα συμβατικά τεύχη της συγκεκριμένης περίπτωσης.

Εξ άλλου, λόγω ακριβώς της ιδιαιτερότητας του αντικειμένου της παροχής υπηρεσιών σε σχέση με τις μελέτες, παρόμοιες ρυθμίσεις υπάρχουν και σε άλλα άρθρα του νόμου που αφορούν την εκτέλεση των συμβάσεων μελετών και παροχής υπηρεσιών, όπως λ.χ. στο άρθρο 184 παρ. 5 («Στις συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προθεσμίες εκτέλεσης και όλα τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται με τα έγγραφα της σύμβασης»), ή στο άρθρο 187 παρ. 4 τελ. εδάφιο («Όταν η αμοιβή των συμβάσεων αυτών ορίζεται κατ' αποκοπή, ο τρόπος καταβολής των ενδιάμεσων πληρωμών ορίζεται με τη σύμβαση»).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Επομένως η απάντηση στο ερώτημα είναι ότι πράγματι, για την παραλαβή του αντικειμένου των συμβάσεων τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών δεν εφαρμόζονται οι υπόλοιπες διατάξεις του άρθρου 189 του Ν 4412/2016, όπως ισχύει, διότι αυτές οι διατάξεις αναφέρονται σε συμβάσεις μελετών.

ΕΡΩΤΗΜΑ 6^ο

Στο άρθρο 87 ν. 4782/2021 που αντικαθιστά το άρθρο 174 του ν. 4412/2016 και ειδικότερα στις παραγράφους 3 και 17 προβλέπονται συντετηγημένες προθεσμίες

έκδοσης απόφασης του αποφαινομένου οργάνου. Να διευκρινιστεί η φύση των αναφερόμενων στις άνω παραγράφους προθεσμιών, λαμβανομένης υπόψη και της διάταξης του 2^{ου} εδαφίου της παρ. 11.

Φορέας Υποβολής: Αναθέτουσες Αρχές

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1. Με το άρθρο 174 του Ν 4412/2016, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 87 του Ν 4782/2021, ορίζεται η διοικητική διαδικασία επίλυσης των διαφορών από συμβάσεις δημοσίων έργων, η οποία εξυπηρετεί σκοπό δημοσίου συμφέροντος, ήτοι την ικανοποίηση από τον κύριο του έργου των εύλογων και νόμιμων απαιτήσεων των αναδόχων των έργων και την αποφυγή της παραπομπής όλων των διαφωνιών στη δικαιοσύνη προς επίλυση, η οποία θα επιβάρυνε υπέρμετρα τη λειτουργία των δικαστηρίων. Ταυτόχρονα η έγκαιρη ικανοποίηση των νομίμων απαιτήσεων του αναδόχου εξυπηρετεί και την ομαλή εξέλιξη της σύμβασης του έργου, διότι η παραπομπή στη δικαιοσύνη αναβάλλει επί μακρόν την ενδεχόμενη ικανοποίηση του αναδόχου (μετά την ολοκλήρωση της δικαστικής διερεύνησης), δημιουργώντας ταμειακές δυσχέρειες και αδιέξοδα στον ανάδοχο, αφού ανατρέπει την κανονικότητα στην πληρωμή του εργολαβικού ανταλλάγματος και την εντεύθεν αδυναμία του αναδόχου για χρηματοδότηση του έργου. Για την εξυπηρέτηση αυτών ακριβώς των σκοπών άλλωστε επιβάλλεται από το νόμο και η τμηματική εξόφληση των απαιτήσεων του αναδόχου για το εκτελεσθέν έργο (μέσω των επιμετρήσεων και πιστοποιήσεων), αλλά και η απαγόρευση κατάσχεσης του εργολαβικού ανταλλάγματος από τρίτους δανειστές του αναδόχου που δεν μετέχουν στη διαδικασία εκτέλεσης.

Για να επιτύχει το σκοπό της ταχείας διοικητικής επίλυσης των διαφορών, ο Ν 4491/2017 κατήργησε τις δύο αλληλοδιάδοχες φάσεις επίλυσης της διαφοράς (ένσταση και αίτηση θεραπείας) και επέβαλε μόνο την άσκηση ένστασης, η οποία όμως δεν εκδικάζεται από την Π.Α., αλλά από το όργανο που αποφάσιζε παλαιότερα επί των αιτήσεων θεραπείας.

Ο νομοθέτης του Ν 4782/2021 επέβαλε και νέες τροποποιήσεις στο άρθρο 174, περικόπτοντας τόσο την προθεσμία της ένστασης (σε 15 ημέρες από δύο μήνες) όσο και την προθεσμία απάντησης του αποφαινομένου οργάνου, σε 60 ημέρες από 15 μήνες συνολικά (3+12). Η νέα προθεσμία είναι, αντικειμενικά, πολύ σύντομη έως ασφυκτική για το αποφαινόμενο όργανο και τη διοίκηση συνολικότερα, λαμβανομένης υπόψη της

διαδικασίας που απαιτείται για την έκδοση της απόφασης του αποφαινομένου οργάνου (υποβολή εισήγησης της υπηρεσίας προς το Τεχνικό Συμβούλιο, γνωμοδότηση αυτού ύστερα από διαδικασία ακρόασης του αναδόχου και έκδοση εν τέλει της απόφασης).

Εν όψει των ανωτέρω, έχει δημιουργηθεί ζήτημα σχετικά με το αν η προθεσμία των 60 ημερών που καθιερώνεται στην παρ. 3 του άρθρου είναι αποκλειστική και η πάροδος της στερεί το αποφαινόμενο όργανο της κατά χρόνον αρμοδιότητας έκδοσης της απόφασης, ή ενδεικτική, οπότε το όργανο διατηρεί και μετά το πέρας αυτής την αρμοδιότητα έκδοσης της απόφασης, οπότε τίθεται το ζήτημα για πόσο χρονικό διάστημα διατηρείται η σχετική αρμοδιότητα.

2. Σχετικώς στο άρθρο 174 συνυπάρχουν δύο συναφείς διατάξεις, ήτοι

α) η παρ. 3, στην οποία ορίζεται ότι *«3. Με την ένσταση εξετάζονται τόσο η νομιμότητα της πράξης ή παράλειψης όσο και η ουσία της υπόθεσης. Το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο υποχρεούται να εκδώσει και κοινοποιήσει την απόφασή του μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την άσκηση της ένστασης, μετά από αιτιολογημένη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου»*,

β) η παρ. 11 που ορίζει ότι *«11. Αν η ένσταση απορριφθεί εν όλω ή εν μέρει ή αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παρ. 2, αυτός που υπέβαλε την ένσταση μπορεί να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 175. Η έκδοση ή κοινοποίηση απόφασης επί της ένστασης, μετά την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 2, δεν μεταθέτει την έναρξη της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής»*.

Εξ άλλου, στο άρθρο 10 παρ. 5 του Ν 2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας) ορίζονται τα εξής:

«5. Οι προθεσμίες για τη Διοίκηση είναι ενδεικτικές, εκτός αν από τις διατάξεις που τις προβλέπουν προκύπτει ότι είναι αποκλειστικές. Οι προθεσμίες για την έκδοση ατομικών διοικητικών πράξεων, δυσμενών για το πρόσωπο το οποίο αφορούν αμέσως, είναι αποκλειστικές.»

3. Η παραπάνω διάταξη του Ν 2690/1999, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία, παρέχει τεκμήριο υπέρ του ότι οι τιθέμενες στο νόμο προθεσμίες για τις ενέργειες της διοίκησης είναι ενδεικτικές, εκτός αν από τα συμφραζόμενα της διάταξης προκύπτει ότι είναι αποκλειστικές (όπως όταν λ.χ. τίθεται στο νόμο ο όρος «αποκλειστική προθεσμία», ή άλλες παρόμοιες εκφράσεις). Σε κάθε πάντως περίπτωση, η θέσπιση έστω και ενδεικτικών προθεσμιών αποτελεί **επιτακτική υπόδειξη**

του νομοθέτη προς το διοικητικό όργανο για ταχεία εκκαθάριση της υπόθεσης, οπότε συμπεραίνεται ότι η πάροδος μιας τέτοιας προθεσμίας δεν στερεί μεν το αποφασίζον όργανο από την εξουσία να ενεργήσει, αλλά η ενέργειά του πρέπει να εκδηλωθεί εντός ευλόγου κατά τις περιστάσεις χρόνου (βλέπ. ενδ. ΕλΣυν Ι τμ. 1760/2012, ΣτΕ ΣτΕ 1083/2013)¹.

Επομένως, στην περίπτωση που μας απασχολεί, αφενός από τη διατύπωση της παρ. 3 του άρθρου 174 δεν προκύπτει η προθεσμία των 60 ημερών για την έκδοση της απόφασης επί της ένστασης ως αποκλειστική («το αρμόδιο όργανο υποχρεούται να εκδώσει και κοινοποιήσει την απόφασή του μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την άσκηση της ένστασης»), αφετέρου δε από το δεύτερο εδάφιο της παρ. 11 («Η έκδοση ή κοινοποίηση απόφασης επί της ένστασης, μετά την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 2, δεν μεταθέτει την έναρξη της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής»), σαφώς προκύπτει ότι η προθεσμία δεν είναι αποκλειστική, αλλά η απόφαση μπορεί να εκδοθεί και μετά το πέρας της, αφού αν ήταν αποκλειστική η διάταξη αυτή θα ήταν περιττή.

4. Ενόψει όμως της υποχρέωσης για ταχεία επίλυση της διαφοράς, την οποία επιβάλλει το άρθρο 174, προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο σημαντικότερος δημόσιος σκοπός που αναφέρθηκε στην αρχή, οι ως άνω διατάξεις πρέπει να ερμηνευθούν συνδυαστικά, ότι παρέχουν στα διοικητικά όργανα αυστηρή και έντονη υπόδειξη περί έκδοσης της απόφασης εντός ευλόγου κατά τις περιστάσεις χρόνου. Για τον προσδιορισμό του χρόνου αυτού πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι μετά το πέρας της 60ήμερης προθεσμίας, αρχίζει η επίσης 60ήμερη προθεσμία άσκησης προσφυγής στο Δικαστήριο, κατά της σιωπηρής απόρριψης της ένστασης, επομένως, πρέπει η απόφαση

¹ **ΕλΣυν Ι τμ 1760/2012.** Οι προθεσμίες που τάσσονται στη Διοίκηση προς ενέργεια, στα πλαίσια των ελέγχων που διενεργεί στις συγχρηματοδοτούμενες από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους Πράξεις, αφού δεν ορίζονται ρητώς ως αποκλειστικές, ερμηνεύονται, ενόψει και της εγγενώς πολύπλοκης διαδικασίας των συγκεκριμένων ελέγχων, υπό την έννοια της υπόδειξης ταχείας διεκπεραίωσης του εκάστοτε ελέγχου, με σκοπό την συντομότερη κατά το δυνατόν άρση της σχετικής εκκρεμότητας σε βάρος του ελεγχόμενου και την επιτάχυνση της ανάκτησης των μη ορθώς διατεθέντων, για την επίτευξη των χρηματοδοτούμενων στόχων, κονδυλίων.

ΣτΕ 1083/2013. Η προθεσμία των εξήντα (60) ημερών για την άσκηση από τον πρότανη του προληπτικού ελέγχου νομιμότητας επί των πρακτικών εκλογής, εξέλιξης, μονιμοποίησης ή μη μελών ΔΕΠ των Α.Ε.Ι., εφόσον η διάταξη δεν περιέχει ρητή πρόβλεψη για τον καθορισμό της προθεσμίας αυτής, ως αποκλειστικής, η εν λόγω προθεσμία των εξήντα (60) ημερών, παρά τον χαρακτηρισμό της, ως αποκλειστικής, στην προαναφερθείσα υπουργική απόφαση, έχει ενδεικτικό χαρακτήρα, με την έννοια ότι περιέχει έντονη υπόδειξη προς τον πρότανη να ολοκληρώσει τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας εντός ευλόγου χρόνου (βλ. ΣτΕ 1750/1997, 619/2001, 954/2002, 3363/2004, 2657/2008, 652/2012, πρβλ. 4628/1976 Ολ., 2314/2002, 92/2003, 1955/2008, 812/2009, 837/2010, 4358/2011 7μ., 4311/2012).

του αποφαινομένου οργάνου να εκδοθεί σε χρόνο που θα επιτρέψει στον ανάδοχο να τη λάβει υπόψη του προκειμένου να αποφασίσει αν θα ασκήσει προσφυγή ή αν θα αποδεχθεί την απόφαση του αποφαινομένου οργάνου, επομένως χρόνος περί τον ένα (1) μήνα, μετά τη λήξη της προθεσμίας, θα μπορούσε να κριθεί εύλογος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Η 60ήμερη προθεσμία για την έκδοση απόφασης του αρμοδίου οργάνου επί της ένστασης δεν είναι αποκλειστική, επομένως μπορεί η απόφαση να εκδοθεί και μετά τη λήξη της, μέσα σε εύλογο χρόνο, ανάλογα με τις περιστάσεις, που θα μπορούσε ενδεικτικά να είναι ένας (1) περίπου μήνας.

ΕΡΩΤΗΜΑ 7^ο:

Στη διάταξη του άρθρου 65 προβλέπεται η τήρηση του ημερολογίου από τον ανάδοχο σε ελεύθερο λογισμικό ευρείας χρήσης. Να διευκρινιστεί αν η τήρηση της άνω διάταξης αποκλείει τη σύνταξη ημερολογίου έργου σε μη ελεύθερο λογισμικό και οι ενέργειες στις οποίες οφείλει να καταφύγει ο ανάδοχος ώστε να προκύπτουν άνευ αμφιβολίας οι εκ μέρους του καταχωρήσεις.

Φορέας Υποβολής: Αναθέτουσες Αρχές

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Στη διάταξη του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 65 ν. 4782/2021 προβλέπεται ότι *«1. Κατά την εκτέλεση του έργου τηρείται από τον ανάδοχο ηλεκτρονικό ημερολόγιο σε ελεύθερο λογισμικό ευρείας χρήσης. Το τεχνικό στέλεχος του άρθρου 139, που τηρεί με εντολή του αναδόχου το ημερολόγιο, γνωστοποιείται μετά από την εγκατάσταση του εργοταξίου στη διευθύνουσα υπηρεσία. Το ημερολόγιο συμπληρώνεται καθημερινά και αναγράφονται, με συνοπτικό τρόπο, σε αυτό ιδίως:...»*. Από την προαναφερθείσα διάταξη προκύπτει ότι ο νομοθέτης μεταξύ των αλλαγών που επιβάλλει στις διατάξεις εκτέλεσης συμβάσεων δημοσίων έργων περιλαμβάνεται και η υποχρέωση τήρησης εκ μέρους του αναδόχου ηλεκτρονικού ημερολογίου του έργου, ως εξ άλλου ρητά αναφέρεται και στην αιτιολογική έκθεση της διάταξης που περιέχεται στο σχετικό κεφάλαιο της Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης του νόμου, του οποίου το περιεχόμενο (καταγραφές) προσδιορίζει στα επόμενα εδάφια της άνω παραγράφου.

Σύμφωνα με τους ν. 2121/1993 και 4212/2013 το λογισμικό ως έργο παραγόμενο από ανθρώπινη πνευματική δραστηριότητα, εμπίπτει στις προστατευτικές

διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας όχι μόνο του εθνικού νομοθέτη αλλά και των διεθνών συμβάσεων στις οποίες έχει προσχωρήσει η Ελλάδα.

Ως ελεύθερο λογισμικό λογίζεται αυτό που παρέχει στους χρήστες την ελευθερία να εκτελούν, αντιγράφουν, διανέμουν, μελετούν, τροποποιούν και το βελτιώνουν. Κατά την κρατούσα γνώμη το ελεύθερο λογισμικό παρέχει την ελευθερία να εκτελεί ο χρήστης το πρόγραμμα για οποιονδήποτε σκοπό, να μελετά τον τρόπο λειτουργίας του προγράμματος και να το προσαρμόζει αυτόν στις ανάγκες του, έχοντας πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα, να αναδιανέμει ελεύθερα αντίγραφα του προγράμματος, να βελτιώνει το πρόγραμμα και να δημοσιεύει αυτές τις βελτιώσεις. Στον αντίποδα αυτού του λογισμικού βρίσκεται αυτό που ο δημιουργός του θέτει περιορισμούς σε όλες ή σε τμήμα των παραπάνω δυνατοτήτων, συνήθως μη δημοσιοποιώντας τον πηγαίο κώδικα.

Η έννοια του ελεύθερου λογισμικού αντιθέτως δεν είναι αντίθετη με την εμπορική διάθεση αυτού και συνεπώς αυτό δεν αναφέρεται στην τιμή της διανομής του ή στα δικαιώματα του χρήστη κατά την χρήση του λογισμικού μετά την απόκτηση του, αν και συνήθως το ελεύθερο λογισμικό διανέμεται δωρεάν.

Με την χρήση του όρου «ελεύθερο λογισμικό», ο νομοθέτης θέτει μια ελάχιστη προϋπόθεση χρήσης ενός είδους λογισμικού, χωρίς κατ' ανάγκη να απαγορεύει την χρήση οιασδήποτε άλλου παρόμοιου προϊόντος, αφού η αναφορά είναι προφανώς ενδεικτική και προσθέτως η χρήση του όρου «ευρείας χρήσης» προσδίδει στην διάταξη το εννοιολογικό της περιεχόμενο, δοθέντος ότι προφανής βούληση του νομοθέτη είναι να επιβάλλει την ηλεκτρονική τήρηση του ημερολογίου και όχι τον προσδιορισμό κάποιου ειδικού προγράμματος ή ηλεκτρονικής πλατφόρμας για την τήρηση αυτού.

Προσθέτως στην παρ. 2 του ιδίου ως άνω άρθρου ορίζεται ότι *«Το ημερολόγιο του έργου υπογράφεται με ψηφιακή υπογραφή από τον τηρούντα αυτό και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και στον επιβλέποντα του έργου. Ο επιβλέπων του έργου ελέγχει και διορθώνει το ημερολόγιο, αν απαιτείται, και το υποβάλλει προς έγκριση στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας εντός δύο (2) εργασίμων ημερών.»*

Με την άνω διάταξη εισάγεται πρόσθετη διαδικαστική προϋπόθεση ορθής τήρησης του έργου, αφού επιβάλλεται στον ανάδοχο να αποστέλλει τούτο στην Διευθύνουσα Υπηρεσία ψηφιακά υπογεγραμμένο, ώστε να παρέχεται προς την

Διευθύνουσα Υπηρεσία, αλλά και τον ανάδοχο πλήρης ασφάλεια ως προς τις εγγραφές που περιέχονται σε αυτό και συγχρόνως προβλέπεται διήμερη προθεσμία διορθώσεως αυτό στον επιβλέποντα και εν συνεχεία υποβολή του προς έγκριση στην Διευθύνουσα Υπηρεσία. Στην εν λόγω διάταξη ελλείπει παντελώς κάθε πρόβλεψη καθορισμού του χρόνου εντός του οποίου η Διευθύνουσα Υπηρεσία οφείλει να εγκρίνει τις εγγραφές του ημερολογίου του έργου.

Η παράλειψη αυτή που εν πρώτοις φαίνεται να αποτελεί αστοχία του νομοθέτη, απαιτείται να ερμηνευτεί από τις συναφείς προβλέψεις των διατάξεων των παρ. 3 και 5 του ίδιου άρθρου που ορίζουν ότι «3. Ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας ελέγχει τις εγγραφές και δύναται να απορρίψει όσες εξ αυτών κρίνει ως ανακριβείς, ενώ μπορεί να χορηγήσει εντολή προς τον ανάδοχο για την εγγραφή στο ημερολόγιο και άλλων συμπληρωματικών πληροφοριών ή άλλων στοιχείων που προσιδιάζουν στο συγκεκριμένο έργο ή να ζητήσει από τον ανάδοχο την τήρηση και άλλων στατιστικών στοιχείων. Εφόσον κριθεί αναγκαίο, είναι δυνατό να ζητηθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία να καταγράφονται γεγονότα ή καταστάσεις με σκαριφήματα, φωτογραφίες, καταγραφές με video ή άλλες μεθόδους καταγραφής οπτικών μέσων. Σε μεγάλα έργα, για κάθε εργοτάξιο σε διακριτή γεωγραφική ενότητα πρέπει να τηρούνται χωριστές ημερήσιες αναφορές προόδου ή ημερολόγιο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα συμβατικά τεύχη... 5. Οι εγγραφές του ημερολογίου δεν αποτελούν πλήρη απόδειξη για τα γεγονότα που καταγράφονται σε αυτό, συνεκτιμώνται όμως σε συνδυασμό με τα λοιπά έγγραφα, εφόσον τούτο φέρει βεβαία χρονολογία, που αποδεικνύει τον χρόνο σύνταξής του.».

Από τις άνω ρυθμίσεις προκύπτει ότι ο νομοθέτης δεν επιλέγει να προσδώσει στο τηρούμενο ημερολόγιο παρά την λήψη ιδιαίτερων μέτρων για την αποτροπή καταχώρησης σε αυτό ανακριβών στοιχείων, ιδιαίτερη αποδεικτική ισχύ, προς τούτο παρά την εκτενή αναφορά των δυνατοτήτων της Διευθύνουσας Υπηρεσίας ως περιέχεται στα δύο πρώτα εδάφια της παρ. 3 δεν τάσσει και πάλι κάποια έστω ενδεικτική προθεσμία προς αυτήν για την έγκριση του ημερολογίου και με σκοπό να περιορίσει την πιθανότητα ερμηνευτικής προσέγγισης περί του δεσμευτικού χαρακτήρα των εγγραφών, θέτει και την πρόβλεψη της παρ. 5 απαγορεύοντας ρητά την πλήρη απόδειξη του οιουδήποτε γεγονότος από τις καταχωρηθείσες εγγραφές.

Η στάση αυτή του νομοθέτη περιορίζει μεν την επίκληση εκ μέρους του αναδόχου των σχετικών καταχωρήσεων ως πλήρη απόδειξη των ισχυρισμών του, δεν συνιστά όμως ούτε και μπορεί να εκληφθεί ως πλήρης και απόλυτη διακριτική ευχέρεια της Διευθύνουσας Υπηρεσίας να παραλείπει την υποχρέωσή της, που εισάγεται επίσης ρητά, περί έγκρισης του ημερολογίου εντός εύλογης προθεσμίας. Σε αυτή την αντιμετώπιση κινείται και η ρητή αναφορά της οικείας αιτιολογικής έκθεσης που αναφέρει ότι, *«Με τις ρυθμίσεις αυτές εκσυγχρονίζεται το σύστημα τήρησης ημερολογίου του έργου, το οποίο αποκτά ηλεκτρονική μορφή με στόχο την επιτάχυνση ενημέρωσης όλων των εμπλεκομένων στο έργο και την επίλυση οιασδήποτε διαφωνιών χωρίς χρονικές καθυστερήσεις.»*, ήτοι ο νομοθέτης ρητά προσδιορίζει την στόχευση της διάταξης και καθορίζει τα ακραία όρια της διακριτικής ευχέρειας της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Τέλος ιδιαίτερη μνεία απαιτείται στη διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παρ. 3 όπου προβλέπεται ότι *«...Στις περιπτώσεις μικρών έργων, η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να ορίσει την τήρηση του ημερολογίου κατά άλλον συνοπτικότερο τρόπο, την τήρησή του κατά εβδομάδα ή άλλο χρονικό διάστημα ή και τη μη τήρηση ημερολογίου.»*.

Στην άνω διάταξη ως προσδιοριστικό στοιχείο του πεδίου εφαρμογής της αναφέρεται η έννοια του «μικρού έργου», έννοια όμως που δεν απαντάται στον ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε και ισχύει. Παλαιότερα με εγκύκλιο του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ ως μικρά έργα είχαν χαρακτηριστεί έργα μικρού προϋπολογισμού που αφορούσαν την 2η εργοληπτική τάξη του ΜΕΕΠ (ίδτετε Χρήστος Μητκίδης «Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 4070/2012» Νοέμβριος 2012, σελ. 45).

Συνεπώς ο καθορισμός της έννοιας του «μικρού έργου» υποχρεωτικά θα διέλθει από την μέχρι σήμερα αντίληψη περί έργων μικρού προϋπολογισμού και την επιβαλλόμενη για κάθε κατασκευαστή που θα επιδιώξει την εγγραφή στο ΜΕΚ του π.δ. 71/2019, επιβαλλόμενης ελάχιστης στελέχωσης, παρά την αναστολή ισχύος των διατάξεων αυτού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

1. Η χρήση λογισμικού ευρείας χρήσης, και όχι κατ' ανάγκη ελεύθερου λογισμικού αποτελεί, την κατά λογική αναγκαιότητα, δεσμευτική πρόβλεψη της διάταξης του άρθρου 65 ν. 4782/2021, το δε ημερολόγιο υποχρεωτικά θα συντάσσεται σε λογισμικό

που θα διαθέτουν αμφότερες οι συμβαλλόμενες πλευρές και θα φέρει κατά την υποβολή του ψηφιακή υπογραφή του αναδόχου του έργου, άλλως τούτο τεκμαίρεται ως μη νομίμως υποβληθέν έγγραφο, επί του οποίου τόσο ο επιβλέπων όσο και η Διευθύνουσα Υπηρεσία δεν υποχρεούνται να προχωρήσουν στην διόρθωση και εν συνεχεία έγκριση.

2. Η εύλογη προθεσμία έγκρισης του ημερολογίου του έργου, οφείλει να είναι συνοδή της προβλεπόμενης προθεσμίας περί ελέγχου του ημερολογίου από τον επιβλέποντα, που καθορίζεται σε δύο (2) ημέρες και συνεπώς ως τέτοια νοείται κατ' ελάχιστο ισόχρονη προθεσμία.

3. Ως μικρό έργο νοείται έργο με προϋπολογισμό έως 1.500.000 ευρώ που αντιστοιχεί σε αυτό που μέχρι σήμερα αποκαλείτο έργο μικρού προϋπολογισμού.

ΕΡΩΤΗΜΑ 8^ο

Η Δ.Υ. έργου απέστειλε στον ανάδοχο πρόσκληση υπογραφής του 1^{ου} Τακτοποιητικού Α.Π.Ε. και του 1ου Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. του έργου με την οποία τον κάλεσε για την υπογραφή του, η δε ανάδοχος απάντησε ότι δεν προτίθεται να προσέλθει για την υπογραφή του παραπάνω αναφερόμενου Α.Π.Ε. Στη συνέχεια με έγγραφό της, η ΔΥ κοινοποίησε με δικαστικό επιμελητή στον ανάδοχο τον 1ο Τακτοποιητικό Α.Π.Ε. και τον 1^ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε., χωρίς όμως να τον ενημερώσει ότι δικαιούται να ασκήσει ένσταση, καθώς και την εκ του νόμου προβλεπόμενη χρονική προθεσμία. Ακολουθώντας, ο 1ος τακτοποιητικός ΑΠΕ και το 1ο ΠΚΤΜΝΕ, διαβιβάστηκαν με σχετική εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας στο αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο, προκειμένου να γνωμοδοτήσει για το 1ο ΠΚΤΜΝΕ, ώστε να εγκριθεί ο 1ος τακτοποιητικός ΑΠΕ. Στη συνεδρίαση του τεχνικού συμβουλίου τέθηκε το θέμα της προθεσμίας υποβολής ένστασης του αναδόχου κατά του 1ου τακτοποιητικού ΑΠΕ και του 1ου ΠΚΤΜΝΕ, και περαιτέρω θέμα προθεσμίας της δυνητικής άσκησης της κατά νόμο προβλεπόμενης ένστασης από πλευράς του αναδόχου, εκφράστηκαν δε επιφυλάξεις τόσο για τη διάρκεια της προθεσμίας ένστασης (εάν δηλαδή είναι 15νθήμερη, 60νθήμερη ή ακόμη και απρόθεσμη), όσο και για το αν μπορεί το Τ.Σ. να προχωρήσει στην έγκριση του ΑΠΕ χωρίς να αναμείνει την απόφαση επί της τυχόν ασκηθησομένης ένστασης.

Φορέας Υποβολής: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Θάσου.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1. Στο πρώτο ερώτημα έχει ήδη δοθεί σαφής απάντηση με το 1ο Πρακτικό της ομάδας στο οποίο σχετικά ότι η διάταξη του άρθρου 174 του άρθρου (όπως ίσχυε πριν το Ν 4782/2021 και όπως ισχύει και μετά το νόμο αυτόν) προβλέπει ότι η υπηρεσία οφείλει να ενημερώνει τον ανάδοχο για την δυνατότητα άσκησης της ένστασης και για την προθεσμία, οπότε αν η υπηρεσία που εκδίδει και κοινοποιεί την βλαπτική πράξη στον ανάδοχο δεν επισημάνει την προθεσμία και το όργανο ενώπιον του οποίου πρέπει να ασκηθεί η ένσταση, οποτεδήποτε και αν την ασκήσει ο ανάδοχος θεωρείται εμπρόθεσμη και δεν μπορεί να απορριφθεί εκ του λόγου αυτού ως απαράδεκτη. Εφόσον μάλιστα η υπηρεσία διέγνωσε εκ των υστέρων ότι δεν ενημέρωσε όπως όφειλε τον ανάδοχο, όφειλε έστω και καθυστερημένα να το κάνει, ώστε να αρχίσει να τρέχει η (δεκαπενθήμερη για την περίπτωση) προθεσμία, δεδομένου ότι δεν είναι υποχρεωτικό να ενημερώνεται ο ανάδοχος ταυτόχρονα με την κοινοποίηση της βλαπτικής πράξης, αλλά μπορεί η ενημέρωση αυτή να γίνει και εκ των υστέρων. Εξ άλλου σε περίπτωση μη ενημέρωσης μπορεί ο ανάδοχος να ασκήσει απευθείας προσφυγή στο δικαστήριο, διότι καλύπτεται στην περίπτωση αυτή (λόγω της παράλειψης της διοίκησης) και η παράλειψη της, υποχρεωτικής κατά τα λοιπά, διοικητικής διαδικασίας επίλυσης της διαφοράς (πρβλ. ΟλομστΕ 876/2013).

2. Περαιτέρω το αρμόδιο Τεχνικό Συμβούλιο, που πρέπει να γνωμοδοτήσει επί του ΑΠΕ (αν αυτός αφορά συμπληρωματική σύμβαση ή ανάλωση των επί ελασσον δαπανών), δεν κωλύεται να γνωμοδοτήσει επ' αυτού και περαιτέρω να τον εγκρίνει η Π.Α., εκ του γεγονότος ότι ο ανάδοχος δεν άσκησε ένσταση εναντίον του, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι έχει ακόμα χρόνο να την ασκήσει, δεδομένου άλλωστε ότι αν παρέλθει άπρακτο τρίμηνο από την υποβολή του ΑΠΕ προς έγκριση, χωρίς να εγκριθεί, θα μπορούσε να θεωρηθεί, υπό προϋποθέσεις, ότι επήλθε αυτοδίκαιη έγκριση του ΑΠΕ (τούτο ισχύει προπάντων στις περιπτώσεις έγκρισης ΑΠΕ επί ελασσον εργασιών που δεν απαιτείται στη συνέχεια η υπογραφή ΣΣΕ (στις περιπτώσεις που ακολουθεί η σύναψη ΣΣΕ δεν επέρχεται, κατά τη νομολογία, αυτοδίκαιη έγκριση του ΑΠΕ μετά από την πάροδο τριμήνου).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Το Τεχνικό Συμβούλιο δεν κωλύεται στην έκδοση γνωμοδότησης με σκοπό την έγκριση του ΑΠΕ και του ΠΚΤΜΝΕ εκ του γεγονότος ότι δεν ασκήθηκε ένσταση κατά του ΑΠΕ από τον ανάδοχο, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι αυτός εξακολουθεί να έχει τη δυνατότητα να ασκήσει αυτή την ένσταση, η οποία, αν τελικώς ασκηθεί και

γίνει εν μέρει ή εν όλω αποδεκτή, θα υποχρεώσει απλώς την Π.Α. να επανέλθει και να τροποποιήσει - διορθώσει ανάλογα την απόφασή της περί έγκρισης του ΑΠΕ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 9^ο

Το Υπουργείο Εσωτερικών, Τομέας Μακεδονίας και Θράκης ως Αναθέτουσα Αρχή προτίθεται να προκηρύξει ανοιχτό συνοπτικό διαγωνισμό για την ανάθεση εκπόνησης της μελέτης **«Παρεμβάσεις για την ενεργειακή αναβάθμιση του κτιρίου του Διοικητηρίου»** στα πλαίσια του συγχρηματοδοτούμενου έργου: Building ENergy Efficiency Improvement (Βελτιώνοντας την ενεργειακή απόδοση: Επίδειξη σε δημόσια κτήρια), με ακρωνύμιο **BENEFIT**, του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας "INTERREG IPA «Ελλάδα – Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2014-2020», ενταγμένο στην ΣΑΕ439/6 του 2021, με κωδικό έργου 2018ΣΕ43960002 και προεκτιμώμενης αμοιβής 49.857,01€, (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 221 του ν.4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 108 παρ.9 του ν.4782/2021 « 9. Ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, πέραν των παρ. 1 έως 6, ισχύουν και τα ακόλουθα: α) Για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών του παρόντος Βιβλίου η αναθέτουσα αρχή συγκροτεί, με απόφασή της, επιτροπή διαγωνισμού, που αποτελείται από τρία (3) μέλη. Δύο (2) από τα μέλη είναι τεχνικοί υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ-ΤΕ της αναθέτουσας αρχής δ) Ένα (1) από τα μέλη της επιτροπής διαγωνισμού με τον αναπληρωτή του υποδεικνύεται σε κάθε περίπτωση από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, μετά από σχετικό αίτημα της αναθέτουσας αρχής. Ο εκπρόσωπος του ΤΕΕ προκύπτει από απόφαση του διοικούντος αυτό οργάνου. Αν το ΤΕΕ δεν ανταποκριθεί μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης, επιλέγεται από την αναθέτουσα αρχή υπάλληλος της αναθέτουσας αρχής ή υπάλληλος που υπηρετεί στο Δημόσιο, ως τούτο καθορίζεται στο άρθρο 14 του ν. 4270/2014, εγγεγραμμένος στο μητρώο της περ. η' της παρ. 8.»

Ως εκ τούτου, η αναθέτουσα αρχή με έγγραφό της ζήτησε από το ΤΕΕ τον ορισμό εκπροσώπου, το οποίο και απάντησε με έγγραφό του, παραθέτοντας ως συνημμένη σχετική πρόταση για τον τρόπο καθορισμού της αποζημίωσης του μέλους που ορίζεται εκπρόσωπος του. Η πρόταση του ΤΕΕ καθορίζει το ύψος της αποζημίωσης σε 70€ μη

συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ ανά συνεδρίαση και συνδέει τον αριθμό των συνεδριάσεων με τον αριθμό των υποψηφίων αναδόχων προκειμένου να προβλεφθεί το συνολικό ύψος της αποζημίωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 188 του ν.4782/21 :

«Αν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία η συμμετοχή εκπροσώπου του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) σε συλλογικό όργανο που διενεργεί διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως μέλος του οικείου συλλογικού γνωμοδοτικού οργάνου, με την απόφαση της αναθέτουσας αρχής ή της ΚΑΑ περί συγκρότησης του συλλογικού γνωμοδοτικού οργάνου καθορίζονται επίσης το ύψος της αποζημίωσης του εκπροσώπου του Τ.Ε.Ε., η διαδικασία και οι εν γένει προϋποθέσεις καταβολής της. Η απόφαση αποζημίωσης κοινοποιείται στον οριζόμενο εκπρόσωπο και στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, μαζί με τα δικαιολογητικά που προβλέπονται από τις διατάξεις του δημοσίου λογιστικού, που αποδεικνύουν την εκ των προτέρων έγκαιρη υλοποίηση των αναγκαίων ενεργειών εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης καταβολής της εν λόγω αποζημίωσης. Η αποζημίωση δεν δύναται να υπερβαίνει τα εκατό (100) ευρώ ανά συνεδρίαση και καταβάλλεται μετά τη λήψη της απόφασης του οργάνου που αποφασίζει για την κατακύρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας. Αν, λόγω άσκησης διοικητικών προσφυγών ή ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, το συλλογικό γνωμοδοτικό όργανο συνεδριάσει εκ νέου σε συμμόρφωση προς την εκδοθησόμενη απόφαση, η αποζημίωση του εκπροσώπου του Τ.Ε.Ε. ισχύει για κάθε διενεργούμενη συνεπεία τούτου συνεδρίαση του εν λόγω οργάνου και καταβάλλεται υπό τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις. Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξαρτήτως της νομικής φύσης της εκάστοτε αναθέτουσας αρχής και της υποχρεωτικής ή κατ' επιλογήν εφαρμογής του οικείου κανονιστικού θεσμικού πλαισίου για τη διενέργεια της εκάστοτε διαγωνιστικής διαδικασίας, τηρουμένων των αναλογιών.

Σύμφωνα δε με το **άρθρο 21 παρ.1 του ν.4354/15**, όπως ισχύει « 1. Τα κάθε είδους μόνιμα ή προσωρινού χαρακτήρα συλλογικά όργανα (επιτροπές, ομάδες εργασίας κ.λπ.) των φορέων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, τα οποία προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις ή συνιστώνται και συγκροτούνται με διοικητικές πράξεις, λειτουργούν εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας των οικείων Υπηρεσιών ή σε χρόνο που καλύπτεται από υπερωριακή απασχόληση και δεν

καταβάλλεται καμία αμοιβή ή αποζημίωση στα μέλη τους. Κατ' εξαίρεση στους ιδιώτες μέλη των ανωτέρω συλλογικών οργάνων καθορίζεται αποζημίωση με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πενήντα (50) ευρώ ανά συνεδρίαση και μέχρι πενήντα (50) συνεδριάσεις ετησίως.»

Με βάση τα ανωτέρω το ερώτημα έγκειται στο εάν η ρύθμιση του άρθρου 188 του ν. 4782/21 ως ειδικότερη εμπίπτει στον περιορισμό της διάταξης του άρθρου 21 του ν.4354/15, που συνιστά γενική διάταξη για την αμοιβή ιδιωτών που μετέχουν σε συλλογικά όργανα των φορέων του δημοσίου. Δευτερευόντως, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι σκόπιμη θα ήταν και μια διευκρίνιση για την κλιμάκωση της αποζημίωσης με πιο συγκεκριμένα κριτήρια όπως ο προϋπολογισμός της δημοπρατούμενης μελέτης ή έργου.

Με δεδομένο ότι η επιτροπή πρέπει να συγκροτηθεί για να προχωρήσει η διαγωνιστική διαδικασία λόγω λήξης του συγχρηματοδοτούμενου έργου την 31/12/2021, παρακαλούμε να μας ενημερώσετε εάν αναμένεται να εκδοθεί άμεσα κάποια ερμηνευτική εγκύκλιος για τον τρόπο καθορισμού της αποζημίωσης.

Φορέας Υποβολής: Υπουργείο Εσωτερικών - Τομέας Μακεδονίας Θράκης , Δ/νση Οικονομικών Υπηρεσιών, Τμήμα Κρατικών Ενισχύσεων, Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύμφωνα με γενική ερμηνευτική αρχή του δικαίου ο νεότερος νόμος υπερισχύει του παλιότερου όταν αποσκοπεί στην κατάργηση του παλαιού, γενικού ή ειδικού, με ρύθμιση του ίδιου θέματος κατά τρόπο αντίθετο και ασυμβίβαστο προς αυτή του παλαιού. Η κατάργηση νόμου με άλλο νόμο είναι είτε ρητή (άμεση) είτε σιωπηρή (έμμεση).

Περαιτέρω σύμφωνα με άλλη γενική ερμηνευτική αρχή, ο ειδικός κανόνας υπερισχύει του γενικού και περαιτέρω ειδικός παλιότερος νόμος υπερισχύει του νεότερου γενικού.

Από την επισκόπηση των διατάξεων του άρθρου 188 ν. 4782/2021 και του άρθρου 21 του ν. 4354/2015, προκύπτει αδιαστίκτως ότι η νεότερη ρύθμιση του άρθρου 188 του Ν 4782/2021 εισάγει κανόνα δικαίου που ρυθμίζει ειδικότερη περίπτωση της αμοιβής μέλους συλλογικών οργάνων (ήτοι εκπροσώπου του ΤΕΕ που μετέχει σε διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης σύμβασης έργου ή μελέτης ή παροχής τεχνικών

υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών), εν σχέσει με την γενικότερη ρύθμιση του άρθρου 21 του ν.4354/15 (που αφορά την αμοιβή ιδιωτών γενικότερα που μετέχουν σε συλλογικά εν γένει όργανα των φορέων του δημοσίου) επομένως έχουμε νεότερη και ειδικότερη διάταξη που αντιπαραβάλλεται με παλαιότερη και γενικότερη.

Παρατηρείται εξ άλλου ότι, η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 188 ν. 4782/2021 θέτει ανώτατο όριο αμοιβής ανά συνεδρίαση χωρίς να παραθέτει κανόνες ή κριτήρια ως προς την κλιμάκωση της καταβαλλόμενης αμοιβής, καταλείποντας στην διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής τον προσδιορισμό του οφειλόμενου ανά συνεδρίαση ποσού, επομένως για τον καθορισμό της αμοιβής οφείλει η αναθέτουσα αρχή να επικαλεστεί κριτήρια όπως ο βαθμός δυσκολίας των προς κρίση θεμάτων, η συνθετότητα των έργων, το μέγεθος του προϋπολογισμού κ.λπ., ενώ μέχρι σήμερα η παλαιότερη παρόμοια διάταξη του άρθρου 21 ν. 4354/2015 έχει εφαρμοστεί μάλλον με οριζόντιο τρόπο, αφού συνήθως χωρίς την επίκληση κάποιου ιδιαίτερου κριτηρίου η αμοιβή καθορίζεται στο ανώτατο όριο ήτοι στο ποσό των 50 ευρώ ανά συνεδρίαση. Ως εκ τούτου φρονούμε ότι και εκ λόγων τήρησης των αρχών της ισότητας ο καθορισμός της αμοιβής οφείλει να εκκινεί από το προηγούμενο όριο των 50 ευρώ ανά συνεδρίαση και σε έργα πολύ μεγάλου προϋπολογισμού ή εξαιρετικά σύνθετου αντικειμένου να καθορίζεται σε μεγαλύτερο ποσό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Η διάταξη του άρθρου του άρθρου 188 ν. 4782/2021 είναι νεότερη και ειδικότερη της διάταξης του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 άρθρου 21 ν. 4354/2015 και συνεπώς κατισχύει αυτής ως προς την αμοιβή μέλους συλλογικού οργάνου που υποδεικνύεται από το ΤΕΕ, ο καθορισμός της αμοιβής του ανήκει στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, χωρίς προς τούτο να απαιτείται ιδιαίτερη αιτιολογία.

Ο Συντονιστής

Τα μέλη

Ψηφιακά υπογεγραμμένο
από CHRISTOS MITKIDIS
Ημερομηνία: 2021.06.08
09:42:30 EEST

Χρήστος Μητκίδης

Αθανάσιος Τσιρωνάς

Γεώργιος Κροκίδας

Χρήστος Στεφάνου

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Christos Stefanou', with a large loop at the top and a horizontal line at the bottom.

Ψηφιακά
υπογεγραμμένο
από CHRISTOS
STEFANOU
Ημερομηνία:
2021.06.07
14:45:58 EEST